

Nino Talaxadze

MƏN VƏ CƏMİYYƏT

IVsinif

Müəllim kitabı

Gürcüstan Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyi tərəfindən 2018-ci ildə qrif verilmişdir

„CEED“ nəşriyyatı

Tbilisi, 2019

NİNO TALAXADZE

MƏN VƏ CƏMİYYƏT

IV SİNİF, MÜƏLLİM KİTABI

***

Əziz müəllimlər, CEED nəşriyyatının internet səhifəsinə baş çəkin: <http://www.ceed.ge> Burada qüvvədə olan dərslərlərin yüklənməsi və nümayiş funksiyası ilə elektron resurslarla tanış olacaqsınız.

***

Yeniliklərlə və yeni materiallarla tanış olmaq, eləcə də əks əlaqə almaq üçün facebook səhifəsinə: “CEED nəşriyyatına” baş çəkə bilərsiniz. Şagird üçün dərslərlər və dəftərlər komplektinin tam nümayiş variantları burada verilən linklərdə yerləşdirilmişdir.

***

Yenilik: Valideynə yardımçı vəsait – “Mən və cəmiyyət” fənninə əsasən, bu birinci haldır ki, Gürcüstan təhsil məkanında valideyn üçün konkret fənnə əsasən vəsait işlənilib hazırlanmışdır... Əziz müəllimlər, nəşriyyat tərəfindən təklif edilən bu vəsaiti valideynlərə tövsiyə edin.

***

Tövsiyə: yeni fənnin tədrisinin birinci ilində yaxşı olardı ki, dördüncü sinif şagirdləri üçün bir neçə saat ötən ilin əsas məsələləri ilə tanışlığa vaxt ayırasınız və ya şagirdləri müvafiq ötən materialla tanış edəsiniz. Növbəti illərdə də ötən biliyin təkrarlanması məqsədilə eynini etmək olar (illik proqram buna imkan verir).

© “CEED nəşriyyatı”, 2019

© Nino Talaxadze, 2019

Bütün hüquqlar qorunur

ISBN 978-9941-8-0289-8

“CEED nəşriyyatı” MMC, Tbilisi, Noneşvili k. #5/9, Tel.: 790265152

İnternet-səhifə: www.ceed.ge; El-poçt: info@ceed.ge, ceedgeorgia@yahoo.com

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	4
Fənnin tədris məqsədlərinin, məsələlərinin, standartın nəticələrinin və dərslərin məzmununun qarşılıqlı əks əlaqə xəritəsi (matrisa)	8
Müəllimlər üçün metodiki tövsiyələr	14
İnteraktiv tədris metodları	16
Qiymətləndirmə	24
Müəllimin bələdçisi	29
Əlavə 1	55
Əlavə 2	63

Ön söz

Fənnin dərslər planında yeri

Təqvimlə dərslər qrafiki 4-cü sinifdə 36 həftə üçün nəzərdə tutulmuşdur. Dərslər planına uyğun olaraq, “Mən və cəmiyyət” fənni 3-cü və 4-cü sinifdə həftədə 2 saat tədris edilir.

Dərslər fənninin ümumi xarakterizəsi

”Mən və cəmiyyət” fənni **ibtidai siniflərdə dərslər fənləri arasında xüsusi yer tutur**. Bu, ”hər zaman səninlə olacaqdır”. Şagirdlər tərəfindən ətraf mühitin dərk edilməsi dərslər çərçivələri ilə əhatə olunmur, hər zaman məktəbdə və onun kənarında davam edir.

Fənnin əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, onu öyrənməklə şagirdlər insanın, təbiətin və cəmiyyətin barəsində praktiki-istiqlamətləndirici biliyi qazanırlar. Ətraf mühitdə səbəb-nəticə əlaqələrini dərk etməyi, o cümlədən şəhərlərinin/kəndinin/icmasının təbiəti və mədəniyyətini öyrənirlər.

Fənnin önəmli xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, onda fənlərarası əlaqələr gerçəkləşdirilmişdir. ”Mən və cəmiyyət” fənni ədəbiyyat, riyaziyyat, təbiət, informatika, təsviri incəsənət, idman dərslərində qazanılmış bacarıqları möhkəmləndirir.

”Mən və cəmiyyət” fənninin metodikasının əsasını problemlə-tədqiqat yanaşması təşkil edir. O, uşaqlar tərəfindən yeni biliyin ”aşkarlanması” və ətraf mühitin dərk edilməsi üzrə müxtəlif yolların mənimsənilməsini təmin edir. Bununla tədrisin müxtəlif metodları və formalarından istifadə olunur.

Fənnin tədris məqsədləri

“Mən və cəmiyyət”-in III-IV siniflərdə məqsədi ondan ibarətdir ki, şagirdlə məsuliyyəti və özünə, ailəsinə, cəmiyyətə, təbii mühitə və mədəni irsə qarşı qayğıkeş münasibətini formalaşdırsın; eləcə də:

- özünü cəmiyyətin üzvü kimi dərk etməkdə yardım etsin;
- sosiallaşma və özünüifadə bacarığının inkişafında dəstək versin;
- dərk etsin ki, bilavasitə öz mühitinə qayğı göstərməklə vətən sevgisi başlayır;
- ətraf mühitdə uyğun və etikaya uyğun davranma bacarığını aşılsın;
- ailə üzvlərinin sağlamlığı və təhlükəsizliyinin qorunmasına qayğı göstərməyi öyrətsin;
- müxtəlif növdə fəlakətlər halında, müvafiq hərəkət bacarığını inkişaf etdirdin;
- yaşa uyğun olaraq, etika və əxlaq dəyərlərini formalaşdırsın.

İstiqamətlərin təsviri:

1. Fərdi inkişaf – istiqamətin məqsədi şagirdə özünüqiymətləndirməni öyrətməkdir ki, bu da gələcəkdə öz imkanlarını müəyyən etməkdə yardım edəcəkdir; eləcə də məsuliyyət hissini inkişaf etdirəcəkdir. Fənnin bu istiqaməti şagirdə sağlam həyat qaydasını (şəxsi gigiyena və qayda-qanuna əməl etmə, sağlam qida, fiziki fəallıqlar); dəyəərə, məsuliyyətə, əxlaq prinsiplərinə malik şəxsiyyət kimi formalaşmaqda və onun özünə nəzarət və özünü ifadə etmək kimi bacarıqlarını inkişaf etdirməkdə yardım edəcəkdir.

2. Təşəbbüs və sahibkarlıq – istiqamətin məqsədi şagirdin tənqidi və müasir təfəkkürünü inkişaf etdirməkdən; onun qərarlar qəbul etmək, məqsədlərə uyğun olaraq rəasional hərəkət etmək, problemi eyniləşdirmək və həll etmək, vaxtı və başqa resursları düzgün planlaşdırmaq, sərf etmək və qənaət etmək kimi bacarıqlarını inkişaf etdirməkdən ibarətdir.

3. Sosial-mədəni inkişaf, vətəndaşlıq və təhlükəsizlik – istiqamətin məqsədi şagirdin öz şəhərinə/kəndinə və öz bölgəsinə marağını oyatsın; doğma mühitdə öz yerini göstərsin; ətrafında davam edən sosial və mədəni proseslərdə iştirak imkanlarını göstərsin; mümkün fəvqəladə vəziyyətlərdən irəli gələn təhlükələrlə tanış etsin; fəvqəladə vəziyyətlərdə özünü xilasetmə və təhlükəsiz davranış bacarığını formalaşdırsın. Bununla yanaşı, şagird vaxt fenomenini dərk etməli; həyat hadisələrinin necə cərəyan etdiyini və yerli mühitlərində hansı növdə dəyişikliklər olduğunu görməlidir. Qeyd edilən istiqamət insani dəyərlərin (qeyri-zorakılıq yolları ilə hərəkət, dözümlülük (tolerantlıq), bərabərlik) formalaşdırılmasına və aktiv vətəndaşın tərbiyəsinə dəstək verir və o da ümumi qaydaların əhəmiyyətini dərk edir, öz ailəsinə, məktəbinə, təbii mühitə və tarixi irsə qayğı göstərir, ölkəsində mövcud qurumların əhəmiyyətini qavrayır.

III-IV siniflərin standartı

a) IV sinfin sonunda əldə ediləsi nəticələr

İndekslərin izahatı

İbtidai pillənin standartında yazılmış hər bir nəticənin əvvəlində indeks var və bu da fənni, tədris mərhələsini və standartın nəticə nömrəsini göstərir; məs., İct. elm.ibt. (I).1:

”İct.elm.” – ictimai elmləri göstərir;

”İbt.” – ibtidai pilləni göstərir;

”(I)” - göstərir ki, standart III-IV sinifləri əhatə edir;

”1” – standartın nəticəsinin nömrəsini göstərir.

"Mən və cəmiyyət" standartı (III-IV siniflər)	
Nəticələrin indeksi	1. İstiqamət: şəxsi inkişaf
	Standartın nəticələri
	Şagird:
İct.elm.ibt. (I).1.	Özünü ictimai qrupların – ailənin, yoldaşlığın, məktəbin, icmanın – üzvü kimi qəbul edir;
İct.elm.ibt. (I).2	Özünə və başqa insanlara qarşı qayğını- hörmətini büruzə verə bilir;
İct.elm.ibt. (I).3	Yaşına uyğun əxlaq kateqoriyalarını dərk edir və cəmiyyətdə qəbul edilmiş etika normalarına uyğun hərəkət edir;
İct.elm.ibt. (I).4	Sağlam həyat qaydasına əməl edir (şəxsi gigiyena, sağlam qida, idman fəallıqları)
İct.elm.ibt. (I).5	Özünün mədəniyyətinə qarşı qayğıkeş yanaşmanı büruzə verir.
	2. İstiqamət: Təşəbbüs və sahibkarlıq
	Şagird:
İct.elm.ibt. (I).6	Öz fəaliyyətini planlaşdırır və onun gözlənilən nəticələrini dərk edir; resursu planlaşdırır və ölçür;
İct.elm.ibt. (I).7	Müxtəlif peşə və fəaliyyətin əhəmiyyətini və zərurətini dərk edir;
İct.elm.ibt. (I).8	Yaşa uyğun istehlakçı və iqtisadi vərdiş-bacarıqları aşkar edir.
	3. İstiqamət: sosial-mədəni inkişaf, vətəndaşlıq və təhlükəsizlik
	Şagird:
İct.elm.ibt. (I).9	Hadisələrin zamanla əlaqələndirilməsi və terminlərin – keçmişin, indiki zamanın, gələcəyin – adekvat istifadəsi;
İct.elm.ibt. (I).10	Dəyərləri (məs., etik davranış normalarına əməl etmək, ədalətlik, məsuliyyət, ölkənin mədəni müxtəlifliyini dərk etmək və qiymətləndirmək) real vəziyyətlərlə əlaqələndirmə;
İct.elm.ibt. (I).11	Rəvayətləri və əfsanələri, mədəni-tarixi abidələri, önəmli hadisələri, tarixi və müasir şəxsiyyətləri lokal mühitlə əlaqələndirir;
İct.elm.ibt. (I).12	Şagird yaşadığı mühitdə təqdim olunan müxtəlif sosial-mədəni qurumun funksiyalarını dərk edir (məs., məktəbin, universitetin, tibb müəssisəsinin, muzeyin, kinonun, klubun, polisin);
İct.elm.ibt. (I).13	Uşaq hüquqları və öhdəliklərini dərk edir, eləcə də ailə və cəmiyyət qarşısında məsuliyyəti dərk edir;
İct.elm.ibt. (I).14	Davranış qaydalarını mənimsəyir, həmyaşdları ilə onları razılaşdırır və əməl edir; fərqli mədəniyyətə, milliyyətə, imkanlara malik insanlara qarşı dözümlülük göstərir;
İct.elm.ibt. (I).15	Fövqəladə (təbii fəlakətlər zamanı) və gündəlik (məs., küçədə, nəqliyyatda, ekskursiyada) vəziyyətlərdə vətəndaş təhlükəsizliyi qaydalarına əməl etməklə hərəkət edir;
İct.elm.ibt. (I).16	Münaqişəli vəziyyətlərdə problemin həllinin dinc yollarını axtarır;
İct.elm.ibt. (I).17	Təbii mühit və tarixi irsə qarşı qayğısını büruzə verir.

Dərsləklə tədrisin effektivliyi

Dərsləklə sadə dillə yazılmış, lakonik, rəngarəng, maraqlı və ardıcıldır. Dərsin strukturu elə düşünölmüşdür ki, müəllimin uşaqların aləminə daxil olması və onları səsləməyi asan olacaq, bununla yanaşı müəllimi təm-dəyərli dərslə keçməyə yönəldəcəkdir.

Dərs elə təşkil olunmuşdur ki, şagird bütün dərslə boyunca tədrislə subyektli olaraq qalır. Şagirdlərdə səmimi müzakirəyə həvəsləndirmə əsas məsələlərlə əlaqədar “niyə?” və “necə?” suallarına imkan yaradır. Bu suallara şagirdlərin özləri cavab axtarırlar və onlarda düşünölmüş, ağıllı yanaşma və şəxsi mövqə formalaşır.

“Niyə?” sualı şagirdə real həyatın istənilən sahəsində davam edən proseslərə varmaqda yardım edir.

”Necə” sualı şagirdə təməli biliyi qazanmaqda yardım edir. Məs.: yol hərəkəti qaydalarına riayət edilməsində insanın və cəmiyyətin rolu necə dəyərləndirilə bilər?

Fənnin tədris məqsədləri, məsələləri, standartın nəticələrinin və dərsliyin məzmununun qarşılıqlı əlaqə xəritəsi (matrisa)

	Tədris məzmunu	Tədris məqsədi və məsələləri	Dərs vaxtının həcmi (akad. saat)	Standartın nəticələri ilə müvafiqlik
1.	I mövzu: Təhsil		19	İct.elm.ibt..(I). 6, 7, 10);
	Nailiyyətin başlanğıcı	Həyat vəziyyətlərində mülki təhlükəsizlik qaydalarına əməl etməklə fəaliyyət bacarıqlarının aşılması;	2	(İct.elm.ibt..(I). 3, 6);
	Təhsil gələcəkdə mənə necə kömək edəcək		2	(İct.elm.ibt..(I) 12).
	Əmək – hüquq və ya öhdəlik		2	(İct.elm.ibt..(I) 2, 13, 15);
	Biz tamaşaçılarıq	Uşağın hüquq-vəzifələri ilə tanışlıq.	2	(İct.elm.ibt..(I). 15);
	Biz muzeyə gedirik		2	(İct.elm.ibt..(I). 4);
	Mən oxucuyam!		1	(İct.elm.ibt..(I). 3, 6);
	Ekskursiya, ekskursiya		1	(İct.elm.ibt..(I). 2, 6, 8, 15, 17);
	Yenə də yürüş		2	(İct.elm.ibt..(I). 3, 12);
	Ekstremal vəziyyət		2	(İct.elm.ibt..(I).12);
	İdmanı sevirəm		2	İct.elm.ibt..(I) 13, 14);
	Şən tətilər!		1	(İct.elm.ibt..(I).13
	Layihə: Mən Gürcüstan vətəndaşıyam!		1	

2	<p>II mövzu: Media və məlumat</p> <p>Məlumat</p> <p>Biz araşdırırıq</p> <p>Kütləvi informasiya vasitələri</p> <p>Tok-şou</p> <p>Təhlükəsiz internet</p> <p>Nə isə alın!</p> <p>Sağlam həyat və kompüter</p> <p>Layihə: Sosial reklam</p>	<p>Məlumatın alınması, analiz etmə bacarığının formalaşdırılması; sosial şəbəkələrin təhlükələrindən müdafiə bacarıqlarının aşılması.</p>	<p><u>11</u></p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p>(İct.elm.ibt.(I). 2, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 9, 11);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 2, 3, 14);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I).16);</p> <p>(İct.elm.ibt. (I).6.);</p>
---	---	---	--	--

<p>3</p>	<p>III mövzu: Sən və cəmiyyət</p> <p>Cəmiyyət – mənim ölkəm</p> <p>Bizim ulu babalarımız</p> <p>Resursların qayğısına qalırım</p> <p>Vətənimin ənənələri</p> <p>Gürcüstanın xəzinəsi və onun müdafiəçiləri</p> <p>Biz fərqliyik</p> <p>Gürcüstan vətəndaşı</p> <p>Ölkəmin simvolları</p> <p>Qanunlar harada yaranırlar</p> <p>Sərhəd ölkənin astanasıdır</p> <p>Həyatımda hüquqlar və öhdəliklər</p> <p>Təbiəti qorumalıyıq</p> <p>Bu qeyri-adi təbiət</p> <p>Zərərli vərdişlər</p> <p>Təhlükəli, qorxulu və zərərli</p> <p>Ölkəmdə sağlam həyat</p>	<p>Təbii mühitə və tarixi irsiyyətə qarşı qayğıkeşliyin aşılması; davranış qaydalarının mənimsənilməsi, həmyaşdlarla onların razılaşdırılması və müdafiəsi;</p> <p>fərqli mədəniyyətə, millətə, imkanlara malik insanlara qarşı dözümlülüğün aşkar edilməsi; uşağın hüquqları və öhdəliklərinin dərk edilməsi, eləcə də ailə və cəmiyyətin qarşısında məsuliyyətin aşılması; sağlam həyat qaydasının aşılması; iqtisadi vərdiş-bacarıqların aşılması.</p>	<p>21</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p>(İct.elm.ibt.(I) 5, 10, 11, 13, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 2, 3, 14);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 5, 10).</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 6, 10, 17).</p> <p>(İct.elm.ibt.IV. 6, 8, 17)</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 1, 9, 11);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 5, 10).</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 9, 10, 11, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.IV. 9, 11, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I).4).</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 2, 3, 10, 13, 14, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.IV. 6, 8, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 6, 10, 17).</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 2, 3, 14);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I) 2,3, 10, 14);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 5, 9, 11, 17);</p> <p>(İct.elm.ibt.(I). 1, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 15).</p>
-----------------	---	---	--	---

Şagird kitabının məntiqi, strukturu və məzmunu

Dərslük fundamental anlayışların mənimsənilməsi üçün verilən lazımi materialdan başqa, eləcə də müvafiq mövzu üzrə əlavə maraqlı oxu materialından ibarətdir.

Dərsdə integrativ şəkildə aktiv tədris metodlarından istifadə ediləcəkdir:

- qrupda təlim;
- oyunlar;
- layihə;
- modelləşdirilmiş çalışmalar;
- təqdimat;
- debatlar (müzakirələr);
- rollar üzrə oyunlar.

Müəllim tərəfindən istifadə ediləcəkdir:

- **mütəşəkkil təcrübə** - müəllim siniflə birlikdə vəziyyət üzrə məsələni izah edir və ya hər hansı bir problemi analiz edir;
- **məqsədyönlü təcrübə** - şagirdlər müstəqil işləyirlər, müəllim isə onlara nəzarət edir və qarşılıqlı əlaqə prosesində düzəlişlər edir;
- **müstəqil təcrübə** - şagirdlər müəllimlə birbaşa əlaqə xaricində müstəqil işləyirlər;
- **anlaşılanın (qavranılanın) yoxlanılması** – qarşılıqlı əlaqənin təmin edilməsi, materialın səhv anlaşılması ilə yaranan səhvlərin düzəlişi;
- **şagirdlərin motivasiyalarının gücləndirilməsi** – onların dərslərin gedişində daha da fəallaşdırılması məqsədilə.

Dərsdə müəllimin əsas rolu b.a. “müşahidə ilə tədrisin” dəstəkləndirilməsindən ibarətdir. Bu da şagirdlərə təlimat və izahatların verilməsini nəzərdə tutur. Bununla belə müəllim modelləşdirilmiş çalışmalarını və diskussiyaları təşkil etməklə vəziyyət üzrə çalışma fonunda, yəni keçilmiş materiallardan məsələləri əks etdirməklə şagirdlərin diqqətini yeni konsepsiyaların izahına yönəldir.

Material kiçik ölçülərlə verilir. Konsepsiyalar əyani vəsaitlər vasitəsilə təqdim edilir. Vəsaitlər müəlliflər tərəfindən hazırlanmış və müvafiq dərsdə şagirdin kitabında yerləşdirilmişdir.

Müəllim üçün təklif edilən **metodika** ardıcıl, özünü doğrultmuş və sınaqdan keçmişdir. Bu metodika müşahidə yolu ilə biliyin çatdırılmasına xidmət edir, yəni “düzəltməklə təlim” – fəallığı ilə (devizi ilə) -

- ✓ **mən eşidirəm və unuduram;**
- ✓ **mən görürəm və yadımda saxlayıram;**
- ✓ **mən düzəldirəm və öyrənirəm.**

Mövzudan kənara çıxmaq məqsədilə müəllim kitabında dərslərin keçilməsinin ətraflı təlimatları verilir:

- dərslərin gedişinin aktiv, dinamik və effektiv prosedurları;
- ssenari ilə modelləşdirilmiş çalışmanın keçirilməsi xüsusiyyəti;

- materialın çatdırılmasının və fəallıqların ardıcılığı;
- lazımi vaxt;
- resurslar.

Bununla belə müəllimlərə hazır təlimatların yaradıcılıqla istifadəsi üçün müstəqillik və azadlıq verilir.

Dərsin əvvəlində müzakirə olunası məsələnin əsas anlayışları və prinsipləri ilə əlaqədar problemlərə aid olan suallar verilir. Bunlar fikir və müzakirə doğuran suallardır. Onlar şagirdin təsəvvür və təcrübəsinə əsaslanır və məsələnin təhlilinə başlanma vasitəsi kimi istifadə edilir, yəni şagirdin cəmiyyətə olan marağının dərinləşdirilməsinə. Sualların məqsədidir:

- marağın göstərilməsi;
- biliyin ötürülməsi;
- verdiş-bacarıqların inkişafı;
- biliyin möhkəmlənməsi;
- biliyin qiymətləndirilməsi;
- biliyin integrativliyi;
- praktiki istifadə aspektləri ilə tanışlıq;
- qrupda və fərdi olaraq tapşırıqların hazırlanması və təqdimatı.

Dərsin belə bir strukturu tədris prosesini maraqlı və həvəsli edir və uşaqlara özlərini ifadə etməkdə yardım edir, bunun üçün də onlar daim müəllimin tərifi qazanırlar. Belə bir formalaşmış struktur müəllimi rəngarəng və səhnələşdirilmiş dərs keçməkdə məhdudlaşdırmır.

Mövzunun izahı vəziyyət üzrə və ya modelləşdirilmiş çalışmanın analizi ilə başlanır. Müəllimin yardımı ilə gətirilmiş faktlar sistemləşdirilir, ümumiləşdirilir, nəzəriyyə formalaşır və şəxsi həyat müşahidələri nəticəsi ilə bu nəzəriyyənin həqiqiliyi yoxlanılır.

Hər bir mövzu ilə münasibətdə real mövcud problemlər təhlil edilir. Şagirdlərə sadə tədqiqat keçirmək imkanı verilir. Məndə real həyatdan misallar gətirilir. Fotolar, cədvəllər, sxemlər və diaqramlar şagirdə materialı qavramağa yardım etmək üçün seçilmişdir. Terminlər rəngarəng verilir. Əhəmiyyətli izahatlar isə çərçivədə yerləşdirilir.

Şagirdin məzmun üzərində işi asanlaşsın deyə, Şagirdin kitabını **Şagird dəftəri** müşayiət edir. Şagirdin dəftərində hər bir dərs üzrə müvafiq praktiki çalışmalar, məsələlər, krosvordlar, testlər verilir.

Bu fəallıqlar məzmunla və yanaşmalarla əlaqədar nəticələrin əldə edilməsini yüngülləşdirəcəkdir. Çalışmaların məqsədi öyrənilən materialın dərk edilməsi-çatdırılması, təfəkkürün stimullaşdırılması, sxemlərin, cədvəllərin və diaqramların şərhinin verdiş-bacarıqlarının inkişaf etdirilməsidir. Çalışmalar, biliyi yoxlayan suallar isə əsas məsələ ilə münasibətdə verilir ki, şagird izah edilən konsepsiyanı necə başa düşdüyünü dərhal yoxlaya bilsin.

Dərslük dəftərlə birlikdə artıq ölçü ilə praktiki işi nəzərdə tutur. Burada müəllim özü qərara alır ki, hansı çalışmanı yerinə yetirsin/və ya yerinə yetirməsin. Onların hamısını yerinə yetirmək yaxşı olardı, amma məcburi deyil. Fəallıqların çoxluğu isə seçim imkanını verir.

Yaxşı olardı ki, işin çox hissəsi sinifdə yerinə yetirilsin.

Hər hansı bir səbəbdən geridə qalmaya görə, şagirdlərə evə böyük həcmli tapşırıqlar vermək olmaz.

Mətn hər bir şagird üçün aydın dildə, yaşına, maraqlarına və imkanlarına uyğun yazılmışdır. Ona əlavə edilən suallar diskussiyanın, müzakirənin təşəbbüsü və ya **inşanın hazırlanması üçün** nəzərdə tutulmuş və şagirddən öz fikrini söyləməyi, əsaslandırmağı, konsepsiyaların həyati vəziyyətlərlə və şəxsi təcrübə ilə əlaqələndirməyi tələb edir. Əlavə material (**bu, maraqlıdır!**) mövzu ilə əlaqədar maraqlı faktlara aiddir.

Fotolar, sxemlər, cədvəllər, diaqramlar və digər vizual vasitələr elə seçilmişdir ki, mühüm anlayışlar qeyd olunsun və ya müzakirə etməyə cəhdlər edilsin.

Şagirdin məzmun üzərində işinin yüngülləşməsi üçün:

- bütün əsas anlayışlar şagirdlər üçün aydın və tanış mühitlə analoji yolla izah edilir;
- şagird tapşırıqları həmin tanış mühitdə yerinə yetirməli olur: informasiya axtarışı, inşanı düşünmək, təqdimat, qısa layihələri planlaşdırmaq və həyata keçirmək.

Müəllif bunun yenicə qazanılmış bacarıqların sınaqdan keçirilməsi və mürəkkəb anlayışların qavranılmasının ən optimal yolu olduğunu düşünür. Şagird çalışmaları yerinə yetirdikdə analoqlar yarada, ümumiləşdirə, informasiyanı sintezləşdirə bilir. O, gələcəkdə seçdiyi peşəsinə baxmayaraq, kurs ərzində qazanılan bilikdən və bacarıqlardan daha geniş meydana və daha kompleksiv və həyati məsələlərin həllində asanlıqla istifadə edə bilər.

Dərslik şagirdlərə informasiya axtarışının formalarından birini – **internet resurslarını** təklif edir. Şagirdlərin çoxu internetdən istifadə etməyi bacarır və əgər ki, bir neçə saat kompüter oyunları üçün nəzərdə tutulan vaxtın bir qismini bu internet-səhifələrlə tanışlığa sərf etsələr, həqiqətən də faydalı olar. Amma kompüterin nə olduğunu bilməyən bir çox uşaqlar var. Məhz bunun üçün də müəllimlərə məsləhət veririk ki, internet-səhifələrlə tanışlıq və əlavə informasiyanın axtarışı icbari olmasın. Lakin çalışqan şagirdlərin əməyi mütləq həvəsləndirilməlidir.

Şagirdin dərsliyi 3 fəsildən və 48 paragrafdan ibarət "Mən və cəmiyyət" fənninin hər bir standartına uyğundur. Dərslik və dəftər 2 hissəyə bölünmüşdür.

Şagirdin dərsliyində və dəftərində də fəsillərin (istiqamətlərin) başlıqları saxlanılmışdır. Dərslərin başlıqları nadir istisnalardan başqa standartla təklif edilən məzmunla (baxın: əlavə olunan mövzuların siyahısı) üst-üstə düşür. Dərslərin isə müstəqil, maraq oyadan başlıqları vardır.

Müəllimlər üçün metodiki tövsiyələr

Şagirdə yönəlmiş tədris prosesinin həyata keçirilməsi müəllimdən yüksək peşəkarlıq və tədrisin rəngarəng strategiyalarını bilməyi tələb edir. Müəllim hər bir dərs üçün hazırlaşmalıdır, bu isə ilk növbədə dərsin planlaşdırılmasını tələb edir.

Dərsin planlaşdırılması

Dərsin mərhələləri:

1. Çağırış;
2. Dərinliyə varma;
3. Refleksiya.

Dərsin planlaşdırılması cədvəli

Məqsəd	Şagirdin dərs prosesində mənimsəməli olduğu biliyi və bacarıq-vərdişləri müəyyənləşdirir. Dərsin <i>məqsədi konkret və yerinə yetirilən olmalıdır</i> . Məqsəd <i>asanlıqla</i> yazılır. Məs., hadisəni analiz edir, problemləri həll edirlər və s.
Mövzu	Paraqraf, başlıq
Fəallıq	Müəllim tərəfindən planlaşdırılan, onun özünün və şagirdlərin əməlləri məqsədin əldə edilməsinə xidmət göstərir. Düşünün və yazın: <ul style="list-style-type: none"> • Qarşıya qoyulan məqsədə necə çatmaq olar? • Məqsədinizə nail olmaq üçün siz və şagirdləriniz nə edəcəklər?
Təşkilati forma	Fərdi iş; cütlüklərdə, qrupda, bütün siniflə iş.
Vaxt	Hər bir fəallıq üçün təxmini vaxt müəyyənləşdirilməlidir. Hansı fəallığa nə qədər vaxt ayrılmalıdır?
Resurslar	Mənə məqsədimə nail olmaqda yardım edə biləcək nə lazımdır? (alətlər, əyani vəsaitlər, dərslik, jurnallar, məqalələr, iş vərəqləri, telefilmlər, internet, lövhə, təbaşir, markerlər, flomasterlər, kartoçkalar və s.).
Qiymətləndirmə	Hansı komponentlə qiymətləndirirəm? (bir şagirdin eyni zamanda bir neçə komponentlə və ya bir neçə şagirdin başqa-başqa komponentlərlə qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulur)

Dərsin keçilməsindən sonra refleksiya zəruridir.

Şagirdlərin nəyi öyrəndiklərini bilmək üçün qiymətləndirmənin hansı üsulundan istifadə edirsiniz? Müəyyənləşdirilməlidir:

Nəyi qiymətləndirirsiniz? (yalnız məqsəddən irəli gələn bacarıqları və biliyi);

Necə qiymətləndirirsiniz? (rubrikalarla).

İnteraktiv tədris metodları

Cütlüklər və qruplar

Bu metod sosial, yəni əməkdaşlıqla tədris formasıdır. Kommunikativlik, tənqidi təfəkkür, başqalarını dinləmək və şəxsi mövqeni aydın ifadə etməyin ən yaxşı vasitəsi şagirdlərin birgə tapşırığı yerinə yetirmək məqsədilə qruplaşdırılmasıdır.

Cütlüklərdə və qruplarda iş əməkdaşlıq bacarığının inkişafına imkan verir. Bu cür çalışmaları yerinə yetirdikdə şagirdlər bir-birini dinləməyə, başqasının fikri ilə paylaşmağa, tənqidi təfəkkürə və qiymətləndirməyə, öz fikrini ifadə etməyə, əsaslandırmağa və s. öyrənirlər. Onlar funksiyaları bölməyə, vaxtdan rəşional istifadə etməyə adət edirlər.

Cütlərdə iş qaydalarını təklif edirik:

- müəllim sinfi cütlərə bölür;
- sinfə ümumi tapşırıq verir;
- şagirdlər işi cütlüklərdə yerinə yetirirlər;
- oyun vaxtı müəyyənləşdirilmişdir (işin çətinliyinə əsasən);
- müəllimin özü iştirakçıların funksiyalarını bölür.

Cütlüklərdə iş zamanı uşaqlardan diqqətin cəmləşdirilməsi tələb olunur. Onlar öz cütlük yoldaşına qarşı məsuliyyət hiss edirlər.

Cütlüklərdə inkişaf edən əməkdaşlıq vərđişi qrupda iş zamanı daha da möhkəmlənir.

Qrupda iş

Kiçik qruplarda iş çox məşhur olan bir metoddur. Bu metod şagirdlərə qrup işində və ümumi fikrin formalaşmasında fəal iştirak etmək, bir-birlərini dinləməyi öyrənmək, əməkdaşlıq etmək və qarşılıqlı razılıq əldə etmək imkanını verir. Kiçik qruplarda iş zamanı utancaq uşaqlara da fikirlərini bildirmək asan olur. Həlli təklidə mümkün olmayan problemin həlli üçün bu metodun istifadəsi çox məqsədəuyğundur.

Şagirdlər kiçik qruplara bölünürlər. Qrupun hər bir üzvünün öz funksiyası olmalı, müəllim isə qrupların işinə nəzarət etməlidir. Qrupda şagirdlər növbəti funksiyaları yerinə yetirə bilərlər:

- fasilitator (diskussiyanı aparan şagird);

- qeydiyyatçı (söylənən fikirləri yazılı şəkildə formalaşdıran şagird);
- məruzəçi;
- suallar üzərində işləyən şagird;
- korrektor (mətni düzgün formalaşdıran şagird);
- müşahidəçi.

Qrupda çətin işləyən şagirdlərə xüsusi diqqət verin. Yaxşı olardı ki, qrupda 5 üzvdən çox şagird olmasın. Qrupa koordinator seçə bilərsiniz.

Şagirdlərə köməklik göstərin, onlara istifadə edilən material haqqında göstərişlər verin. Müşahidəçilərdən xahiş edin ki, qrupun hər bir üzvünün işinə, davranışına, fəallığına, qazanılan biliyin və bacarığın istifadəsinə göz yetirsin.

Kiçik qruplarda iş zamanı şagirdlərin sayından irəli gələrək, növbəti çətinliklər baş qaldıra bilər:

İkinəfərli qrup, ümumiyyətlə, informasiya mübadiləsinin yüksək səviyyəsi ilə seçilir. Burada narazılıq ehtimalı azdır, amma belə bir hal baş verdikdə qarşıdurma yaranır. Heç bir iştirakçının tərəfdaşı olmadığından ola bilsin ki, onlar razılığa gəlməsinlər.

Üçnəfərli qrup daha stabil strukturla seçilir, çünki kiçik və müvəqqəti koalisiya yaratmaq imkanı var. Amma iki güclünün üçüncünü sıxışdırmağı istisna olunmur.

Dördnəfərli qrup. Şagirdlərin sayı cüt olan qruplarda razılıq əldə etmək daha çətin, çünki səslər bərabər bölünə və qrup çıxılmaz vəziyyətə düşə bilər.

Beşnəfərli qrupda hər bir şagirdin fikir yoldaşını tapmaq imkanı var, amma iştirakçıların çoxlu sayı onların hər biri tərəfindən fikrin söylənməsinə mane olur.

Şagirdlərin qruplara bölünməsi

Təcrübəli metodistlərin fikrincə, hər bir qrupda eyni sayda güclü, orta və zəif imkanlı şagirdlərin olması yaxşı olardı. Belə bir qruplarda yaradıcılıq təfəkkürünün stimullaşdırılması və fikirlərin intensiv paylaşılması baş verdiyindən, şagirdlər tərəfindən fikrin söylənməsi zamanı problemin təhlili ətraflı və çoxtərəfli olur. Müxtəlif qruplarda (müxtəlif cinsli, xasiyyətli və mədəniyyəti olan şagirdlərdən ibarət) daha konstruktiv münasibətlər olur.

Qrupların formalaşdırılması qaydası mövcuddur. Ən sadə vasitə şagirdlərə bir-iki (bir-üç və s.) saydırmaqdır. Bundan sonra eyni nömrəyə əsasən şagirdləri qruplarda birləşdirin (birincilər bir qrupda və s.).

Bəzi müəllimlər bütün proqram ərzində qrupun tərkibini dəyişməzlər. Stabil qrupun saxlanması şagirdlər tərəfindən qrupda iş vərdiş-bacarıqlarına sahib olmağa imkan verir. Qeyri-effektiv qrupda üzvlərin dəyişikliyi tez-tez qeyri-məhsuldar olur.

Şagirdlər bir qrupda oyunla yavaş-yavaş problemin həllini və əməkdaşlığı öyrənirlər. Qrup yaxşı işləmədiyi halda, onlara kiçik qruplarda işin münasibət və əməkdaşlıq vərdiş-bacarıqlarının inkişafına yönəldiyini izah etmək yaxşı olardı. Problemin həllində qrup işinə müəllim və ya digər təcrübəli şəxs cəlb olunmalıdır.

Tipik problemlər

İş vaxtı qrup və ya müəllim növbəti problemlərlə qarşılaşa bilər:

- ola bilsin ki, qrupun hər bir üzvünə fikrini eyni şəkildə bildirmək imkanı verilməsin;

- şagird tərəfindən ilkin fikrin formalaşdırılması, fikrin düzgünlüyü haqqında və diskussiyanı, kompromis imkanını və vahid qərar qəbul etməyi çətinləşdirən alternativin olmaması;
- qrupda müxtəlif mövqe gərginliyə və münaqişəyə səbəb ola bilər.

Kiçik qruplarda iş üçün tövsiyələr:

- əmin olun ki, şagirdlərin tapşırığı yerinə yetirmək üçün müvafiq bilikləri var və onlar lazımı vərdiş-bacarıqlara sahibdirlər;
- çalışın ki, göstərişləriniz maksimal şəkildə aydın və konkret olsun;
- tapşırığı yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vaxt verin. Bununla belə, vaxtından əvvəl tapşırığı yerinə yetirən qrup üçün nə isə düşünün;
- qruplarda şagirdlərin sayını tədricən 5-ə qədər artırın;
- əgər tapşırıq fərdi yox, birgə işi tələb etdiyi halda kiçik qruplarda iş metodundan istifadə edin;
- qrupun daxili idarə etməsinə və rolların düzgün bölünməsinə diqqət verin;
- hazır olun ki, kiçik qruplarda iş üçün səs-küy səciyyəvidir;
- qrupları formalaşdırdıqda onları rəngarəng etməyə çalışın;
- ara-sıra yaxınlaşın və hər bir qrupun işinə diqqət yetirin;
- çalışın qrupda şagirdlər ehtiva edilərsinlər ki, hamı bir-birini görə bilsin.

Qrupun qiymətləndirmə meyarları:

- ✓ üzvlərin cəlb olunması;
- ✓ fikirlərlə paylaşmaq bacarığı;
- ✓ təlimata əsasən iş;
- ✓ vaxt limitinə riayət etmək;
- ✓ lider tərəfindən qrupun idarə olunması;
- ✓ məqsədyönlülük.

Qrup üzvlərinin qiymətləndirmə meyarları:

- ✓ Tapşırığın yerinə yetirilməsi üçün lazımı bacarıqlara sahib olmaq;
- ✓ qrupun xeyrinə söhbət və hərəkət etmək;
- ✓ əməkdaşlıq bacarığı;
- ✓ dinləmə və kompromislərə getmək bacarığı;
- ✓ tapşırığı vaxtında yerinə yetirmək;
- ✓ tapşırığı təlimata əsasən yerinə yetirmək.

Vəziyyət üzrə məsələ

Vəziyyət üzrə məsələ qrup işinin mürəkkəb formasıdır. Bu zaman qrup işinin qaydası və strukturu eyni qalır, yalnız qrupa vəziyyət üzrə məsələ şəklində verilən mövzu mürəkkəbləşir. Müəllim vəziyyət üzrə məsələni, ehtiyac olduğu halda, şəxsi nəzərinə əsasən, sinfin maraqlarından irəli gələrək seçir və ya fikirləşir. Dərslərdə tez-tez artıq hazır vəziyyətlərə rast gəlmək olar.

Hər qrup təklif edilən vəziyyəti analiz etməli, ümumi qərar qəbul etməli, çıxış yolu tapmalı və müvafiq nəticə çıxarmalıdır. Bunun üçün də qrup razılıq əsasında işləməli və konsensus əldə etməlidir.

Əgər qrupun üzvləri razılıq əldə etməkdə çətinlik çəkirlərsə, müəllim onlara püşkatma qaydası üsulunu təklif edə bilər:

4-5 nəfərlik qrupun hər bir üzvü bir səs hüququ ilə faydalanır. Ən çox səs yığan təklif qrupun qərarı hesab olunur. Ola bilsin ki, qərarın qəbul olunması səslerin əvvəlcədən təyin edilən sayı ilə qəbul edilsin (üçdə iki).

Müsabiqə qərar qəbul edildikdə hamının yekdil olduğu razılaşma formasıdır. O, demokratik bir prosesdir.

Beyin həmləsi

Beyin həmləsində kiçik vaxt parçasında çoxlu sayda ideyalar toplamaq mümkündür. O, sərbəst keçilir və ya digər çalışmanın hissəsini təqdim edir. Bu metoddan istifadə etmək hər bir şagirddən fərdi fəallığı tələb edir və ümumi problemin birgə həllinə səbəb olur.

Müəllim əvvəlcədən mövzunu seçir və sual şəklində onu formalaşdırır. Sual aydın şəkildə formalaşdırılmalı və şagirdlər üçün aydın formada çatdırılmalıdır. Bundan sonra şagirdlər öz fikirlərini söyləyir və problemin həlli yollarını təklif edirlər. İdeyaların generasiyası zamanı növbəti prinsiplərə riayət etmək lazımdır:

1. Şagirdlər tərəfindən fikirlər söylənilən zaman mübahisə etmək, tənqid etmək və ya qiymətləndirmək olmaz.

2. Fikrin söylənilməsi könüllü və sərbəstdir. Şagirdlər müəllim istədikdə deyil, özlərinin arzuları olduqda fikirlərini bildirməlidirlər. İdeya həm orijinal, eləcə də başqasının ideyasının inkişafının nəticəsi ola bilər.

3. Bu mərhələdə ideyaların keyfiyyəti deyil, onların sayı vacibdir. Keyfiyyət barədə müzakirə generasiya mərhələsinin bitdiyindən sonra davam etdirilir (qiymətləndirmə mərhələsi).

4. Hər bir ideya lövhədə və ya böyük kağızda yazılmalıdır (o cümlədən ən qəbul edilməyəni də).

5. Qiymətləndirmədən əvvəlcə şagirdlərin fikirləşmək üçün vaxtları olmalıdır.

6. İdeyaların generasiyası müddəti dərslərin gedişindən asılıdır. Amma müəllim əvvəlcədən onu müəyyənləşdirə bilər (20-dən 30 dəqiqəyə qədər tövsiyə olunur).

Bir-birimizi öyrədək

„Bir-birimizi öyrədək“ metodundan yeni mövzu və ya faktlar öyrənildikdə istifadə olunur, yaxud da artıq öyrənilmiş mövzunun əsas qaydaları ilə tanış olduqda. Bu metoddan istifadə etdikdə şagirdlərə tədris prosesində fəal iştirak etmək və sinif yoldaşları ilə biliklə paylaşmaq, dərslərin və mövzunun əsas qaydalarını öyrənmək imkanı verilir:

1. öyrəniləsi faktlar və ya qaydalar verilən kartoçkalari hazırlayın;
2. kartoçkalari şagirdlər arasında paylayın;
3. bir neçə dəqiqə ərzində hər bir şagird kartoçkada verilən məlumatı oxumalıdır. Müəllim yoxlamalıdır

ki, şagirdlər verilən informasiyanı anladılar mı və ya yox?

4. şagirdlər sinif otağında sərbəst hərəkət edə bilməli və bir-birlərinin kartoçkalarındakı informasiyalarla tanış olmalıdırlar; oyunun hər bir iştirakçısına bir neçə sinif yoldaşları ilə eyni zamanda söhbət etmək qadağan edilir;
5. oyun bütün şagirdlərin informasiya ilə bölüşdüklərindən sonra bitir;
6. oyun bitdikdən sonra şagirdlərdən xahiş edin ki, oyun nəticəsində hansı biliyi aldıkları barədə danışsınlar. Müəllim cavabları lövhəyə yazı bilər.

Bitməmiş hekayət

Bitməmiş hekayət qrup işinin maraqlı formalarından biridir. O, şagirdin fantaziyası və yaradıcılıq təfəkkürünün inkişafı üçün çox faydalıdır. O, qrup işi üçün xarakterik olan bütün vərdiş-bacarıqların istifadəsini tələb edir.

Qruplar diqqətlə müəllim tərəfindən təklif olunan əhvalatı dinləyirlər. Əhvalatın bitirilməsi üçün onlara 5-15 dəqiqə vaxt verilir.

Bu, olduqca çətin bir prosesdir. Bu zaman qrup üzvləri müzakirə edir, düşünür, fikirlərini bildirir və əsaslandırır və bir-birinin fikirləri ilə paylaşır, razılaşıır və əhvalatın sonunu birlikdə düşünürlər. Sonra yazılı şəkildə artıq razılaşdırılmış sonu formalaşdırırlar. İş şəkillərlə tərtib edə bilərlər. Bu işə təqdimatı daha da maraqlı edir.

Məntiqi zəncir (fikirlər, səbəb, misal, cəmləşdirmə)

Məntiqi zəncir metodu diskussiya və ya problemlər üzərində müzakirələr aparıldıqda fərqli mövqelərin olduğunda istifadə edilir. Bu metod şagirdlərə fikirlərini sübut etməyə adət etmək və onları qısa, yığcam şəkildə təqdim etmək imkanını verir.

1. Lövhədə "məntiqi zəncirin" 4 mərhələsini yazın:

- 1) fikrinizi bildirin (nəzərinizi);
- 2) nəzərinizin əsaslarından birini adlandırın;
- 3) səbəbi izah etmək üçün misal gətirin;
- 4) irəli sürülən fikri yekunlaşdırın.

2. Mərhələləri izah edin və şagirdlərin suallarına cavab verin. Hər bir mərhələnin izahı üçün müvafiq misal gətirin. İzah üçün növbəti qaydadan istifadə etmək olar:

- Fikir - Mən yol hərəkəti qaydalarının müdafiəçisiyəm;
- Səbəb – həm piyadalar və sərnəşinlər üçün, eləcə də - sürücülər üçün yol hərəkəti qaydalarının müdafiəsi küçədə/yolda təhlükəsiz hərəkəti bildirir;
- Misal – tədqiqatın nəticəsində Gürcüstanda hər beşinci avtomobilin yol-nəqliyyat hadisəsinin iştirakçısı olduğu təyin olundu; gənclərin diqqətsizliyi və intizamsızlığı üzündən onlar arasında travmaların alınmasının da çox olması təyin olunmuşdur;
- Yekunlaşdırma – bunun üçün də yol hərəkəti qaydalarının müdafiəçisiyəm;
- Həvəskarlarla təklif edin ki, bu qaydalardan (mərhələlərdən) onlar üçün arzu olunan mövzu üçün istifadə etsinlər;

- Şagirdlərin mərhələləri düzgün anlayıb anlamadıqlarını və onlardan nə dərəcədə düzgün istifadə etdiklərini yoxlayın;
- Şagirdlər bir neçə səbəb və ya misalı adlandırma bilirlər; şagirdlərin bu metodu mənimsədiklərinə əmin olduqdan sonra dərslərin mövzusu ilə əlaqədar ondan istifadə etməyə başlayın.

Süjet oyunu (mini-tamaşa)

Süjet oyunu şagird (və ya müəllim) tərəfindən yaradılmış kiçik səhnənin təqdim edilməsidir. Onun məqsədi konkret vəziyyətin və ya əhvalatın canlandırılmasıdır. O, verilən məsələni daha yaxşı təsəvvür etmək, onunla paylaşmaq və analiz etmək imkanını verir.

Çalışma üçün müəllim real həyatdan götürülən əhvalatı seçir. Müəllim və ya şagirdlərin özləri lazımı mövzu barədə əhvalatları düşünə və onu səhnələşdirə bilirlər.

Müəllim rolların bölgüsünə və hərəkətin inkişafına nəzarət yetirir. Şagirdlər öz rollarına yaradıcılıqla yanaşırlar. Bu isə onların həm öz qəhrəmanlarına, eləcə də digər qəhrəmanlara qarşı tənqidi yanaşacaqlarına zəmanət verir. Təbii ki, onlarda suallar yaranacaq və bu suallara birmənalı cavab vermək çətin olacaqdır. Diskussiya aparılır və burada şagirdlər verilən mövzu ətrafında fəal müzakirələr aparırlar.

Hər bir sualın ətrafı cavablandırılmasının mümkün olması təəssüratının yaranmasına icazə verməməliyik. Bildirilən fikirlə bütün qəhrəmanların razılaşması heç də vacib deyil. Razılıq məqsədə çevrilməli deyil və ona süni olaraq çatmağa çalışmamalıyıq.

Razılıq əldə etmək çətin olan məsələ açıq qala bilər.

Vəziyyətin modelləşdirilməsi

Vəziyyətin modelləşdirilməsini rollar üzrə oyun kimi nəzərdən keçirə bilərik, hansında bütöv sinif iştirak edir. O, şagirdlərə şəxsi imkanlarını “ekstremal” vəziyyətdə sınaqdan keçirmək imkanını verir.

Vəziyyətin modelləşdirilməsi iştirakçılardan böyük səylər və meyl tələb edir, bunun üçün də daha təəsüratlı olur və iştirakçılarına böyük təsir göstərir.

Modelləşdirmənin növbəti analizi xüsusilə əhəmiyyətlidir: „aktyorlar“ öz hissələrini təhlil etməlidirlər (nə üçün belə hərəkət etməyi qərara aldılar, onlar üçün problemin bu cür həlli nə dərəcədə qəbul ediləndir). Müəllim bu halda onlara yardım etməlidir ki, iştirakçılar yaşadıkları gerçəkliklə onu əlaqələndirə bilsinlər.

Dairə

Bu metod şagirdlərə diskussiyada eyni şəkildə iştirak etmək imkanını verir. Əgər məsələlər kiçik qruplarda nəzərdən keçirilir və sonra hər bir qrupun nümayəndəsi nəticələrlə sinfi tanış edirsə, o zaman xüsusilə effektivdir.

Kiçik qruplarda iş bitdikdən sonra hər bir qrupdan xahiş edin ki, ardıcılıqla onlar tərəfindən təhlil edilən bir ideyanı təqdim etsin və ideyaların (informasiyaların) hamısı bitməyə qədər dairədə işi davam etdirdinlər.

Həyata keçirilməsinin mümkün yolları:

- ✓ hər qrupla sorğu-sual bitməyə qədər qruplar ardıcılıqla bütün ideyaları təqdim edirlər.
- ✓ hər qrup öz fikrini kartoçkaya yazı bilər. Kartoçkaların hamısının yığıldığından sonra müəllim onları ucadan oxuyur və nəticədə diskussiya aparılır.

Sınıf diskussiyası

Sınıf diskussiyası interaktiv metodikanın effektiv üsulunu təqdim edir. O, fəal şəkildə dinləmə, öz fikrini bildirmə və dəlil gətirmə, müzakirə, başqalarını dinləmək-nəzərə almaq, fərqli fikirlərlə bölüşmək bacarığı kimi vacib olan vərdiş-bacarıqların formalaşmasına dəstək göstərir.

Diskussiyanın uğurla keçirilməsi üçün sinifdə etimad və qarşılıqlı ehtiram abu-havasının olması lazımdır, hansında, ilk öncə, müəllim nümunə olmalıdır.

Diskussiyanın düzgün aparılması üçün onun təşkil edilməsi və nizamlanması vacibdir, diskussiya iştirakçıları müəllimlə birlikdə özləri formalaşdıracaqları qaydalara riayət etməlidirlər. Qaydaların siyahısı bu cür ola bilər:

1. biri danışanda, digərləri dinləyirlər;
2. nə isə söyləmək istədikdə, əlini qaldır;
3. başqasının sözünü kəsmə;
4. başqası danışanda gülmək lazım deyil, yalnız onun zarafat etdiyi halda gülmək olar;
5. mübahisədə hamı iştirak edir;
6. və digər qaydalar (hansıları sinif əlavə olaraq təklif edir).

Diskussiyanın qiymətləndirmə meyarları:

- Diskussiyaya cəlb olunma;
- Səfərbərlik;
- Başqalarına inanmaq bacarığı;
- Problemin həllinə yönümlülük;
- Tənqidi təfəkkürün bacarığı.

Debatlar

Debatlar – diskussiya formasından biridir və iştirakçıların əvvəlcədən planlaşdırılmış çıxışları üzərində qurulmuşdur. Təqdimatçıları qrupdan seçirlər. Mübahisə iki qarşılıqlı tərəfin bir üzvünün çıxışı ilə başlayır. Onlardan sonra tribuna sual və icmallar üçün tərəflərin digər iştirakçılarına verilir. Müəllim hər bir çıxış edən üçün müəyyən vaxtı təyin etməlidir.

Müzakirələrin qiymətləndirmə meyarları:

- müzakirələr mövzusunə riayət etmək və ardıcılıq;
- səfərbərlik;
- Sübutlarla və misallarla müzakirələr aparmaq;
- Vaxt limitinə riayət etmək.

Qiymətləndirmə

„Mən və cəmiyyət“ fənninin tədrisində inkişafetdirici qiymətləndirmədən istifadə edilir, çünki bu siniflərdə ballar/qiymətlər yazılmır.

Sınıf qiymətləndirməsinin əsas məsələlərini təqdim edir:

- a) şagirdin biliyinin quraşdırılması prosesini və yaddaşında biliklərin qarşılıqlı əlaqələndirilməsinin necə baş verdiyini göstərsin;
- b) yeni dərs məsələsinin/mövzunun başlanılması üçün şagirdin ötən biliyini və təsəvvürlərini təyin etsin;
- c) aşkar etsin ki, şagird konkret dərs məqsədini əldə etmək üçün nə dərəcədə düşünülmüş və effektiv addımlar atır;
- d) hər üç kateqoriyanın biliyini əhatə etsin.
- e) göstərsin ki, şagird biliklər birliyindən necə kompleksli istifadə edə bilir.

Cari (ev və sinif) tapşırıqlarının komponentləri:

“Mən və cəmiyyət” fənninin təlim-tədris prosesində şagird növbəti fəallıqlarla qiymətləndirməlidir:

1. **Test tapşırığı;**
2. Diaqramların, **şkalaların** (zaman şkalası) hazırlanması;
3. Məlumatın, fotomaterialın **axtarılması və prezentasiyanın** hazırlanması, sərginin təşkili;
4. Hekayətin, cizgi/bədii/sənədli filmin, videoçarxın, musiqili klipin, məişət halının, bədii əsərin, mənbəyin **təhlili**.
5. **Yaradıcılıq məhsulunun hazırlanması** (plakatın, şəklin, komiksin, flayerin, essenin, hekayənin, bukletin, divar qəzetinin, maketin, emblemanın, videoçarxın, fotoalbomun, fotokollajın (vaxt şkalasından istifadə etməklə), sloqanın hazırlanması);
6. **Sənədlərin** (sınıf “konstitusiyası”, “gündəlik rejim” pətişiyasının və s.) yaradılması;
7. **Tədqiqi layihə** (sorgu, mübahisə, reportaj və s.);
8. Xeyriyyə, maarifləndirici, sosial problemin həllinə yönəlmiş **layihələrin** planlaşdırılması və həyata keçirilməsi;
9. **Ekskursiya;**
10. **Diskussiya** (debat, tok-şou);
11. **Rollarla oyun** (ictimai strukturun imitasiyası, simulyativ məhkəmə və s.)

Yekunlaşdırıcı tapşırıqların komponenti

Yekunlaşdırıcı tapşırığın komponenti təlim-tədris nəticəsi ilə əlaqədardır. Bu komponentdə bir dərs parçasının (mövzu, fəsil, paraqraf, məsələ) öyrənilməsi-üzərində işlənilməsi nəticəsində alınan nəticələr qiymətləndirilməlidir. Konkret dərs vahidi başa çatdıqda, şagird ictimai elmlər fənninin standartı ilə müəyyən

edilmiş bilik və bacarıqları nümayiş etdirə bilməlidir. Müvafiq olaraq, yekunlaşdırıcı tapşırıqlar fənn standartı ilə müəyyən edilmiş nəticələri yoxlamalıdır.

Yekunlaşdırıcı tapşırıqların növləri:

Standartın tələblərini ödəmək üçün tövsiyə olunur ki, yekunlaşdırıcı tapşırıqların rəngarəng formalarından istifadə edilsin. İctimai elmlərin yekunlaşdırıcı tapşırıqlarının növləri ola bilər:

1. Məlumatın, fotomaterialın **axtarılması və prezentasiyanın** hazırlanması, sərginin təşkili;
2. Hekayənin, cizgi/bədii/sənədli filmin, videoçarxın, musiqi klipinin, məişət hadisəsinin, bədii əsərin, mənbənin **təhlili**.
3. **Yaradıcılıq məhsulunun hazırlanması** (plakatın, şəklin, komiksin, flayerin, essenin, hekayənin, bukletin, divar qəzetinin, maketin, emblemanın, videoçarxın, fotoalbomun, fotokollajın (vaxt şkalasından istifadə etməklə), sloqanın hazırlanması);
4. **Tədqiqi layihə** (sorgu, mübahisə, reportaj və s.);
5. Xeyriyyə, maarifləndirici, sosial problemin həllinə yönəlmiş **layihələrin** planlaşdırılması və həyata keçirilməsi;
6. **Ekskursiya**;
7. **Diskussiya** (debat, tok-şou);
8. **Rollarla oyun**.

Yekunlaşdırıcı tapşırıqın cavab verməli olduğu tələbatlar

- Tapşırıqın hər bir növünü özünün qiymətləndirmə ümumi rubrikası müşayiət etməlidir (reseptiv (oxu, dinləmə) tapşırıq olduqunda, qiymətləndirmə sxemini hər bir test sualı müşayiət etməlidir);
- Ümumi rubrika konkret tapşırıqın şərtinin və keçilən materialın nəzərə alınması ilə dəqiqləşdirilməlidir;
- Yekunlaşdırıcı tapşırıqın yoxlanılmasına xidmət edən standartın nəticələri göstərilməlidir.

Müəllim **inkışafetdirici qiymətləndirmədən** (özlüyündə **özünüqiymətləndirməni** əhatə edən) təlimin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq, şagirdin inkişafını təmin etmək üçün istifadə edir. Bu, tədris prosesinin gedişində nailiyyətin qiymətləndirilməsi deməkdir, məsələn, hər hansı bir mövzunun/mətnin öyrənilməsi prosesi, ev tapşırıqının, layihənin hər hansı bir mərhələsinin və ya dərəcəyə cəlb olunmanın qiymətləndirilməsi. Belə bir qiymətləndirmə zamanı şagird müəllimdən onun inkişafına və fərdi təliminin anlaşılmasına yardım edən bir məlumatı alır. Belə ki, qiymətləndirmənin bu növ forması daha qarşılıqlı əməkdaşlıq xarakterini daşıyır, nəinki müəyyənləşdirici qiymətləndirmə. Bundan irəli gələrək, inkişafetdirici qiymətləndirmə zamanı müəllim bal yazmır, şagirdə məsləhət, tövsiyə verir, problemlərin həlli yollarını göstərir, onu şəxsi düşüncə prosesləri üzərində düşündürür və s.

Özünüqiymətləndirmə və qarşılıqlı qiymətləndirmə şagirdlərin qiymətləndirməsinin önəmli komponentidir. Şagirdlər özlərini və həmyaşıdlarını da qiymətləndirə bilirlər. Özünüqiymətləndirmə şagirdin fərdi tərəqqisinə necə nəzarət edəcəyi barəsində vacib məlumat verir. Qiymətləndirmənin bu formasından tez-tez istifadə etmək şagirdə biliyini obyektiv qiymətləndirməyi öyrədir və sərbəst təlim və öz-özünü tənqid qabiliyyətini inkişaf etdirir. O, müəllimlər üçün də çox önəmlidir və şagirdlər haqqında çoxlu məlumat toplayır və onlara daha çox yardım edə bilər.

İnkişafetdirici qiymətləndirmə metodları

Müəllimin müşahidəsi – şagirdin nailiyyəti haqqında qeydlər, şərhlər. Tədrisin hər bir mərhələsində istifadə olunur: suallara cavab verdikdə, lövhədə işlədikdə, qrup və fərdi işdə, sinif yazısında....

Şərh – müəllimin şagirdə onun konkret cavabı və ya konkret tapşırığı yerinə yetirdiyində çatdırdığı məlumatdır. Bu ola bilər: tərif, həvəsləndirmə, məsləhət, düşündürməyə səsləyən, səhvin düzəlişi.

Özünüqiymətləndirmənin müxtəlif forması mövcuddur, ən çox özünüqiymətləndirmə sxemləri yayılmışdır və bu da konkret ehtiyacın əsasında dəyişir, nəyi yoxladığımıza əsasən: bir mövzunu, bir dərsi, bir çalışmanı, faktiki materialı, müəyyən vərdiş-bacarıqların necə inkişaf etdiyi, yazı işini və s. Belə bir sxemlərin şagirdlərlə birlikdə işlənilməsi hazırlanması yaxşı olardı.

<p>Yazı işinin özünüqiymətləndirmə nümunəsi:</p> <p>Adı, soyadı..... tarix.....</p> <p>İşi nəzərdən keçirdikdə gördüm ki.....</p> <p>.....</p> <p>Fəxr edirəm ki,.....</p> <p>Yenə də ..... möhkəmləndirmək lazımdır.</p> <p>Sonra yazılı tapşırıqda çalışacağam ki.....</p>

Dərsdə fərdi fəaliyyətin və daxili, şəxsi proseslərin özünüqiymətləndirmə nümunəsi (şərti işarələrdən istifadə etməklə)

- Suallara cavab verirdim və cavablarımı problemin həllinə tərəf aparırdım (şərti işarə günəş);
- Başqalarının cavablarını əlavə edirdim və inkişaf etdirirdim, dərsin “qurulmasında” yardım edirdim (kərpiclər);
- Cavab verirdim, amma sonra başa düşdüm ki, elə də nailiyyətli deyil, çünki ya başqasının cavabını təkrar edirdim, ya da düzgün yoldan kənara çıxırdım (aşağı endirilmiş yelkən);
- Hər şeyi bilirdim və başa düşürdüm, amma sakit dururdum (mən nə isə deyənə qədər başqaları məni qabaqlayırdılar; qorxurdum ki, yanlış cavab verməyim və başqaları işləsinlər) (qatlanmış zərf);

- Sakit dururdum, çünki nə deyəcəyimi bilmirdim, amma başqalarını diqqətlə dinləyirdim (oxlar qulaqlarına yönəlmiş gülümsər adamcıq);
- Yatırdım, milçəkləri sayırdım, xəyallara dalmışdım (görəsən nəyin barəsində?), fikirləşirdim, ev tapşırığını yazırdım (buludlar).

Belə ki, şagird öz fəallığını, bu və ya digər problemin həlli işində öz rolunu qiymətləndirir (müəllim hər zaman bilmir ki, şagirdin sükutu arxasında nə durur, bunun üçün də önəmlidir ki, şagird nəyi seçəcəkdir: “bilirdim və susurdum”, ya da “bilmirdim və susurdum”). Müəllim vaxtaşırı özünüqiymətləndirmə vərəqlərini toplayır və sətirlərdə öz qeydlərini yazırdı (çox korrekativ və qeyri-korrekativ tonla), şagirdin özünü çox yuxarı qiymətləndirdiyində də, özünün aşağı qiymətləndirməsini bürüzə verdiyində də (belə bir özünüqiymətləndirmədə risk ondadır ki, şagird şeytanlıq edir, özünü qeyri-müvafiq qiymətləndirə bilər, amma belə bir risk özünə haqq qazandırır, çünki bir çox uşaqlar üçün stimül verir ki, bu mərhələdə onlar üçün ölçatılmayan nəticəni sonra əldə etdirsin).

Şagird növbəti fənnin tədrisinin müxtəlif komponentlərinə əsasən qiymətləndirilə bilər:

- a) dərslə cəlb olunma;
- b) ev tapşırıqları;
- c) cari sinif tapşırıqları;
- ç) yekun tapşırıqlar (biliyini yoxla);
- d) layihə;
- e) ümumi qiymətləndirmənin 10%-dən artıq olmayan və şagirdlər tərəfindən təyin edilən əlavə komponent (məs.: təşkilatçılıq, yaradıcılıq, qrupda effektiv iş və s.).

Təvsiyə: nəzərinizə əsasən, qiymətləndirmə zamanı inkişafetdirici qiymətləndirmədən istifadə edə bilərsiniz.

Təqdimatın qiymətləndirilməsi

Nümunə

Vəziyyət üzrə məsələnin qiymətləndirilməsi

Meyarlar				
Məsələdə verilən problemlərin həlli	Problemin həllinin hər hansı bir yolunu tapa bilmir; yaxud da təklif olunmuş ehtimal cavablardan səhv olanını seçir və cavabını əsaslandırır. Yaxud da məsələnin həllinin hər hansı bir yolunu tapa bilmir.	Problemin həlli yolları barədə söhbətə başlayır, amma əsaslandırma bilmir; yaxud da təklif olunan cavablardan düzgününü seçir, amma əsaslandırma bilmir; yaxud da həllin hər hansı bir yolunu tapır, izaha başlayır, amma yerinə yetirə bilmir.	Problemin həlli yolunu seçir, davam edir, amma nöqsanlarla, yaxud da təklif olunan ehtimal cavablardan düzgün olanını seçir və qismən onu əsaslandırır. Yaxud da məsələnin həlli yolunu tapır, davam etdirir, amma nöqsanlarla.	Problemin həllinin optimal yolunu seçir və onu əsaslandırır; yaxud da düzgün cavabı seçir və tam onu əsaslandırır. Yaxud da məsələnin həlli yolunu tapır (optimal), onu axıra qədər gerçəkləşdirir.

Mənim yaradıcılığım

Kiçik inşa qiymətləndirmə formalarından biridir.

İnşanın mövzusu var və ya bir neçə dərslük suallarından ibarətdir və onların əsasında hər bir şagirdə öz fikrini, qiymətini, kiçik hekayəti, əhvalatı yazmaq tapşırılır. İnşaya böyük əhəmiyyət verilir, çünki onda şagird yaradıcı, sərbəst ola bilər, biliyini, təfəkkür bacarığını, şəxsiyyətlərini və s. ifadə edə bilər. Onun vasitəsilə şagirdin təşkilatçılığına və inteqrativliyinə paralellər aparılır, problemlər təhlil olunur, şəxsi yanaşmalar ifadə olunur, nəticələr çıxarılır, qiymətləndirmə bacarığı inkişaf etdirilir.

Dördüncü sinif şagirdlərinin əksəriyyəti rəsmlərin vasitəsilə fikirlərini məmuniyyətlə ötürürlər. Öyrənilən materialın mənimsənilməsi və şərh üçün şagirdlərin yaradıcılıq tərəfini qeyd etmək vacibdir: sinif otağında tematik sərğilərin təşkili. Şəkilləri qiymətləndirdikdə şəklə anlaşılmamasına və məzmununa diqqət vermək lazımdır (çünki ola bilsin ki, şagirdlərin hamısı eyni şəkildə rəsm çəkməyi bacarmasınlar).

Şagirdin biliyini qiymətləndirdikdə dərslə necə „əzbərlədiyini“ deyil, verilən məsələni nə dərəcədə yaxşı başa düşdüyünü rəhbər tutmaq lazımdır. Bunu ayırd etməkdə isə, sizə paraqrafın sonundakı suallara verilən cavablar və çalışmaların yerinə yetirilmə dərəcəsi yardım edəcəkdir.

„Mən və cəmiyyət“ fənni vətəndaş vərdiş-bacarıqlarının formalaşması cəhdinə qulluq edir və bu da əzbərləməyi deyil, dərk etməyi, real həyatla əlaqələndirməyi və praktiki tətbiqi nəzərdə tutur.

Əlbəttə ki, dərslərin bir sıra məsələləri üzrə biliyinizin „yaxşı olması“ cəhdi böyük olacaqdır, amma ona istinad etsəniz, yaxşı olardı ki, həddi aşmayasınız.

MÜƏLLİMİN BƏLƏDÇİSİ

Bələdçinin məqsədi müəllimlərə „Mən və cəmiyyət“ fənninin təlim-tədrisində yardım etməkdən ibarətdir. O, iki hissədən ibarətdir:

- 1) **Milli tədris planının tələbləri** - burada izah edilir ki, müəllimə „Mən və cəmiyyət“ fənni standartına əsasən nə tapşırılır.
- 2) **İllik proqram** - burada dördsütunlu dizaynın istifadəsi ilə, Milli Tədris Planının tələblərinin sinif otağında gerçəkləşdirilməsinin tövsiyə edilən yollarından biri göstərilir.

1. Milli Tədris Planının tələbləri

„Mən və cəmiyyət“ fənni 4-cü sinifdə üç icbari dərslə mövzusunun əhatə edir:

1. Harada və necə təhsil alıram?
2. Media və informasiya;
3. Mən və mənim ölkəm.

Standartda icbari anlayışlar və nəticələr nəyin əsasında formalaşdırılmışlar?

Dərs prosesinin gedişində qeyd edilən mövzular icbari anlayışlarla və nəticələrlə əlaqələndirilməlidir ki, bunların üzərində iş də „Mən və cəmiyyət“ fənninin məqsədini təqdim edir. Başqa sözlə desək, yuxarıda sadalanan üç mövzu qarşıya qoyulan məqsədləri əldə etmək üçün kontekstləri yaradır.

„Mən və cəmiyyət“ fənninin təlim-tədrisi hansı məqsədləri daşıyır? Standartda icbari anlayışlar və nəticələr hansı əsasda formalaşmışlar?

„Mən və cəmiyyət“ fənninin tədrisi məqsədi özünə, ailəsinə, icmasına, təbii mühitə və mədəni irsə qarşı şagirdin məsuliyyət və qayğıkeş yanaşmasını formalaşdırır (məqsədlərin siyahısını yuxarıda izləyə bilərsiniz – səh.4)

Standartın nəticələri birbaşa fənnin bu məqsədlərindən irəli gəlir, onlar fənn anlayışlarına əsaslanaraq, daha konkret hədəf oriyentirləri müəyyənləşdirir və suala cavab verirlər: şagird dərslər kursu başa çatdıqdan sonra nəyi bacarmalıdır?

Standartın nəticələrindən anlayışlar birbaşa irəli gəlir, onların əsaslı dərk edilməsi dərs prosesində baş verməlidir (anlayışların dərk edilməsi və nəticələrin işlənməsi praktiki identik prosesdir).

Cədvəldən görünür ki, „Mən və cəmiyyət“ fənni ayrılmış anlayışın üzərində işlənilməni nəzərdə tutur. Bu anlayışlar icbari dərs mövzularında növbəti şəkildə bölünür:

Mövzu	Üzərində işləniləsi anlayışlar
Harada və necə təhsil alıram?	<p>Təlim/tədris/təhsil</p> <p>Təcrübə</p> <p>Keçmiş, indiki zaman, gələcək</p> <p>Təcrübə</p> <p>Davranış normaları</p> <p>Mənim əmlakım</p> <p>Qənaət</p> <p>Peşə</p> <p>Perspektiv/nailiyyət</p> <p>Münaqişə</p> <p>Məsuliyyət</p> <p>Qayğı</p> <p>Eyni hüquqlar</p> <p>İrsiyyət</p> <p>Etiket (davranış normaları)</p> <p>İştirak</p> <p>Ətraf mühitin müdafiəsi</p> <p>Uşağın hüququ və öhdəliyi</p> <p>Sağlam həyat qaydası</p> <p>Təhlükəsizlik</p> <p>Fövqəladə hallar</p> <p>Perspektiv/ nailiyyət</p> <p><u>Uşağın hüququ və öhdəliyi</u></p>
Mövzu	Üzərində işləniləsi anlayışlar

Media və informasiya	<p>Jurnalist /informasiyanı əldə edən</p> <p>Müasir texnologiyalar</p> <p>Kommunikasiya</p> <p>Yenilik</p> <p>Məlumat mənbəyi</p> <p>Keçmiş, indiki zaman, gələcək</p> <p>Sosial şəbəkə</p> <p>Münaqişə</p> <p>Məsuliyyət</p> <p>Qayğı</p> <p>Faydalı/faydasız məlumat</p> <p>İrsiyyət</p> <p>İştirak</p> <p>Ətraf mühitin müdafiəsi</p> <p>Sağlam həyat qaydası</p> <p>İnternet risklər</p> <p>Təhlükəsizlik</p> <p>Fövqəladə hallar</p> <p>Reklam/sosial reklam</p> <p>Sosial şəbəkə</p>
Mövzu	Üzərində işləniləsi anlayışlar
Mən və mənim ölkəm	<p>Qayda-qanun/ənənə</p> <p>Dözümlülük</p> <p>Hörmət</p> <p>Nəsil/əcdadlar</p> <p>İrsiyyət</p> <p>Simvolika</p> <p>Ölkə</p> <p>Hüquq/öhdəliklər</p> <p>Əhali</p> <p>Fikir/nəzər</p> <p>Qayda/qanun</p> <p>İdarəetmə</p>

Anlayış üzərində iş nəyi bildirir? Bu suala cavab vermək üçün anlayışların səthi qavranılmasını və əsaslı anlaşılmasını bir-birindən fərqləndirmək lazımdır. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Milli Tədris Planı yuxarıda sadalanan anlayışlara dərinlikdən varmanı tələb edir. Bunun üçün əsaslı xüsusiyyətlər fərqlənməlidir ki, bunlar da müəllimə dərs prosesində nəyə diqqət verəcəyinə işarə edirlər.

İllik proqramda bir çox fəallıqların adı çəkilir (baxın ikinci sütuna). Bu fəallıqları həyata keçirdikdə, xüsusilə vurğulanmalıdır ki, şagird konkret misalların və əks-sübutların əsasında hədəf anlayışlarının yuxarıda sadalanan xüsusiyyətlərini dərk etməlidir. Qiymətləndirmə rubrikalarının kriterilərini də eyni xüsusiyyətlər təşkil etməlidir (Baxın, Əlavə).

2.İllik proqram

İcbari mövzular çərçivəsində standartın nəticələrinin əldə edilməsi necə, hansı üsullarla baş verməlidir? Dərs prosesində bunun üçün nə edilməlidir ki, şagirdlər icbari anlayışları mənimsəyə və qiymətləndirmə indikatorlarına cavab verə bilsinlər? Bu sualların cavabını bələdçinin ikinci hissəsi – illik proqram verir. Proqram dördsütunlu dizaynda işlənib hazırlanmışdır.

İzahatlar

1. Məqsədlər

Birinci sütunda əsas anlayışlar və suallar şəklində dərsin/dərslərin məqsədləri formalaşdırılmışdır (dərsin məqsədi kimi təklif edilən sual üzərində düşünmək və anlayışın yerləşdirilməsi verilir). Təlim-tədris prosesində bu suallar və anlayışlar üzərində iş standartın nəticələrinin sinif otağında gerçəkləşdirilməsini bildirir.

2. Fəallıqlar

İkinci sütunda dərs fəallıqlarının ideyaları verilmişdir. Onlar şagirdə birinci sütunun suallarının fəallaşdırılmasında və anlayışların dərk edilməsində yardım etməlidir.

3. Resurslar

Üçüncü sütunda ikinci sütunda təklif edilən fəallığın həyata keçirilməsi üçün lazım olan resursların (əsərin mətni, məlumat mətni, videoçarx linki və s.) hamısı verilmişdir.

Buradaca oxu materialı (hiperlinklər şəklində) verilmişdir ki, bu da şagirdə əsas anlayışların və mövzuların dərk edilməsində yardım edir.

4. Qiymətləndirmə

Dördüncü sütunda şagirdlərin qiymətləndirilməsi üçün birinci sütunda təqdim edilən məqsədlərlə münasibətdə məsləhətlər verilir. Əlavədə, eləcə də tapşırığın şərtləri və qiymətləndirmə rubrikaları təqdim edilmişdir ki, bu da müəllimə inkişafetdirici qiymətləndirmənin aparılmasında yardım edir.

Tövsiyə: (bu tövsiyə diqqəti yönəltmək məqsədilə təkrarlanır) yeni fənnin tədrisinin birinci ilində yaxşı olardı ki, dördüncü sinif şagirdləri üçün bir neçə saat ötən ilin əsas məsələləri ilə tanışlığa vaxt ayırasınız və ya şagirdləri müvafiq keçmiş materialla tanış edəsiniz.

Növbəti illərdə də ötən biliyin təkrarlanması məqsədilə eynini etmək olar.

Bələdçi müəllimə aksentlərin edilməsində, materialın cəmləşdirilməsində və tam dərs prosesinin kompleksli qavranılmasında yardım edir. Bunun üçün də dərslikdəki və dəftərdəki fəallıqlar özlüyündə nəzərdə tutulur və burada tam təqdim edilməmişlər.

Dərslərdə müxtəlif metodik yanaşmadan istifadə olunduğunu göstərmək üçün sinif fəallıqlarının növləri **tünd rəngdə verilir**.

Mövzu: Təhsili harada və necə alırıq?

Məqsəd	Fəallıq	Əlavə resurs	Qiymətləndirmə
<p>Anlayışlar, Əsas suallar</p> <p>Əsas suallar: Gələcək həyatım üçün təhsilin hansı əhəmiyyəti vardır? Əməyin hansı nəticələri var və nə üçün əmək məqsədini əldə edilməsinin ən yaxşı vasitəsidir? Müxtəlif tədbiri hansı məqsədlə və necə planlaşdırırıq?</p>	<p>Sinif fəallıqları üçün ideyalar</p> <p>Diskussiya: İlya Çavçavadzenin təhsil haqqında fikirləri – təhlil.</p> <p>Rollarla oyun. Rolların deyişməsi: şagirdlərdən biri müəllimin rolunda sinif yoldaşlarına dərs keçir və onlara izah edir ki, təhsilin gələcək həyat üçün hansı əhəmiyyəti var.</p> <p>İ. Qoqebaşvilinin “Keçi və Qıqo” hekayəsinin təhlili. Bu halda kitabın oxunulması əmək kimi nəzərdən keçirilir. Əmək isə nailiyyətin əldə edilməsinin ən yaxşı yoludur.</p> <p>Nəticə: dələduzluq etdiyində, ilk növbədə, şagird zərər çəkəcəkdir. “Nailiyyətli şagirdin portretinin” davamının cümlələrdə yazılması. “Nailiyyət pilləsi” sxeminin doldurulması və sonra onun təhlili.</p>	<p>Fəallıqların həyata keçirilməsi üçün material + müəllimlər üçün əlavə oxu resursu</p> <p>Şagirdin kitabı, I Hissə, səh. 5.</p>	<p>Tapşırığın növü</p> <p>Qiymətləndirmə rubrikası</p> <p>Qrup layihəsi: „Məktəbimizin kitabxanasını zənginləşdirək“. Şagirdlər kitabxanaya verəcəkləri kitabın cildini çəkirlər. Dəftər, I hissə, səh. 10. <i>Bax, Əlavə 1, Qiymətləndirmə rubrikası 1.</i></p> <p>Şagirdin dəftəri, I hissə, səh. 8.</p>

<p>Anlayışlar: təlim/tədris/təhsil, təcürübə, davranış normaları, mənim əmlakım, peşə, perspektiv/nailiyyət.</p>	<p>“Bir manat qazanc” nağılın təhlili. Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 60.</p> <p>Yaddaş kartının hazırlanması, bu kartda göstərilir: nəyi bilməliyəm / gələcək peşəmə sahib olmaq üçün nəyi bacarmalıyam.</p> <p>Şagirdin gələcək peşəsini təsvir edən şəklin çəkilməsi.</p>	<p>Portretdən istifadə edin, Şagirdin kitabı, I Hissə, səh. 7</p>	<p>Dəftər, I Hissə, səh. 4</p> <p>Yaddaş kartı. <i>Bax, Əlavə 1, Qiymətləndirmə rubrikası 2.</i></p> <p>Dəftər, I hissə, Çalışma 2, səh. 10</p>
<p>Əsas suallar: Nə üçün uşaq əməyindən sui-istifadə etmək olmaz? Nə üçün hər uşağın təhsil almaq hüququ var?</p> <p>Anlayışlar: Təlim/tədris/təhsil, uşağın hüququ və öhdəliyi, perspektiv/nailiyyət.</p>	<p>“Pinokio” cizgi filmindən parçanın təhlili. Filmə işsizlər adasına köçürülmüş uşaqların sergüzeşti təqdim edilir.</p> <p>“Fatma” cizgi filminin izlənilməsi və təhlil edilməsi ki, Fatmanın hüquqlarını kim və necə pozur.</p> <p>Məişət hadisəsinin təhlili, hansında onların hər hansı bir yaşının əməyindən (məs., ağır fiziki əmək, oyun və ya məşğələ vaxtının məhdudlaşdırılması) düzgün istifadə edilir.</p> <p>Diskussiya: nə üçün hər bir uşağın təhsil almağa eyni hüququ var? Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 11-12.</p>	<p>Pinokio” cizgi filmi http://net.adjara.com/Movie/main?id=269&q=S-D&s=Georgian 56:19 -1:05</p> <p>“Fatma” cizgi filmi https://www.myvideo.ge/v/3032129 18:38 -23:31 40:56 – 43:02</p>	<p>“Pinokio” süjetinə əsasən (Bax, sinif fəallığı) qəhrəmanların (işsizlər adasına köçürülmüş uşaqların) əvvəlki sergüzeştləri barəsində he-kayənin yazılması;</p> <p><i>Qiymətləndirmə rubrikası 3, Bax, Əlavə 1.</i></p> <p>Uşaqların təhsil hüququnun müdafiəsinə səsləyən plakatin hazırlanması;</p> <p>Dəftər, I hissə, səh. 6. <i>Qiymətləndirmə rubrikası 4 Bax, Əlavə 1.</i></p>

<p>Əsas suallar:</p> <p>Nə üçün kitabları oxuyuruq?</p> <p>Kitabxanadan necə və nə üçün istifadə etməliyik?</p> <p>Nəyi öyrənmək və teatrda, kinoda, sərgidə və muzeydə özümüzü necə aparmalıyıq?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>təlim/tədris/təhsil, təcrübə, perspektiv/nailiyyət.</p>	<p>Prezentasiya: oxunulan kitabın və ya hekayənin haqqında təsəvvürləri sinif yoldaşları ilə paylaşmaq.</p> <p>„Bombora oxumağa başlayır“ cizgi filminin təhlili.</p> <p>Ciqsoq metodu: teatra, kinoya, kitabxanaya, sərqiyyə və ya muzeyə getməzdən öncə davranış qaydaları üzrə razılaşmaq və qaydaları formal-aşdırmaq.</p>	<p>Bombora oxumağa başlayır“ cizgi filmi https://www.youtube.com/watch?v=WJis0MPPDlG</p>	<p>Komiks şəklində kitabın və kompüter dialoqunun tərtib edilməsi.</p> <p><i>Qiymətləndirmə rubrikası 5, Bax, Əlavə 1.</i></p>
<p>Əsas suallar:</p> <p>Tarixi abidələr ətraf mühit və tərəfimiz haqqında hansı məlumatı çatdırır? Qeyri-dərs fəallıqlarının (məs., ekskursiyalarda, muzeydə, tamaşada) nəticəsində nəyi öyrənmək olar?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Təlim / tədris / təhsil, təcrübə, keçmiş, indiki zaman, gələcək.</p>	<p>Beyin həmləsi: yadınıza salın ki, teatrda, kinoda, muzeydə, kitabda olduqda necə hərəkət edəcəyinizi yadınıza salın? Şagirdləri qruplara bölün və Şagirdin kitabında verilən materiala əsasən, onlar davranış qaydalarının qısa variantını təşkil edirlər (təqdimat edirlər).</p> <p>Diskussiya: teatrda, kinoda, muzeydə, kitabxanada, ekskursiyada nəyi öyrənmək?</p> <p>Qrup işi: sinif rəhbərinin adına ekskursiyaya getmək istəyi ilə məktub yazılması. Məktubda ekskursiyanın əhəmiyyəti sübut edilməlidir (bu fəallığın nəticəsində şagirdlər nəyi öyrənirlər). İşlərin təqdimatı. Müəllim ən yaxşı məktub/məktublara (məktubda nəql edilmiş yerə) uyğun olaraq şagirdlərə ekskursiyaya getməyi təklif edə bilər.</p>	<p>Bu fəallıq Şagirdin kitabında 7-10-cu paragrafları öyrəndikdən sonra keçirilməlidir.</p>	<p>Şagirdlər 2 tapşırıqdan birini seçirlər.</p> <p>1) inşanın yazılması və bunda da şagirdin təfərrüatda hansı tarixi və ya təbiət abidəsinə baş çəkməsi və ya bunun haqqında oxuması haqqında ötürülür. Dəftər, I hissə, səh. 18. <i>Qiymətləndirmə rubrikası 6, Baxın, Əlavə 1.</i></p> <p>a) hər hansı bir tarixi abidənin şəkillərinin kompüter vasitəsilə axtarılması və onların təqdimatı</p> <p><i>Qiymətləndirmə rubrikası 7, Baxın, Əlavə 1.</i></p>

<p>İnşanın yazılması. Ekskursiyada görülən abidənin tarixinin yazılması.</p>	<p>Gürcüstan muzeyləri http://georgianmuseums.ge/?lang=geo&id=1_1&sec_id=7&th_id=185 Gürcüstanın Milli Muzeyi http://museum.ge/</p>	<p>Dəftər, Çalışma 2, I hissə,səh. 17. Layihə: məktəbdə kiçik muzey. Şagirdin dəftəri, I hissə,səh. 12. <i>Qiymətləndirmə rubrikası, 8 Bax, Əlavə 1.</i> Hər hansı bir tarixi abidəyə baş çəkmək üçün muzeyə və ya ekskursiyaya getmək. Bundan sonra şagirdlərə tapşırırlar ki, nəyinsə (məs., abidənin, eşyanın, tarixi şəxsiyyətlərin, şəklin) haqqında məlumat axtarıb tapsınlar. <i>Qiymətləndirmə rubrikası 9, Bax, Əlavə 1.</i> <i>Bax, Əlavə 1. İnşanın qiymətləndirmə rubrikası, 10</i></p>
--	---	---

<p>Əsas suallar:</p> <p>Nə üçün başqasının işini mənimsəmək olmaz (məs., sinif yoldaşının məktəb tapşırığı)?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Təlim / tədris / təhsil, davranış normaları. Münaqişə, məsuliyyət, qayğı, bərabər hüquqlar.</p>	<p>Cizgi filmi „Vəhşilər“-in təhlili o məqsədlə ki, ideyanın oğurlanması nə dərəcədə düzgündür.</p> <p>Tövsiyə: ideyanın oğurluğunu göstərmək üçün animasiyadan birinci 2 dəqiqəni göstərmək kifayət edir.</p> <p>Tövsiyə: ideyanın oğurluğundan, tapşırığın köçürülməsindən və başqasının işini mənimsəməkdən müəlliflik hüquqları kimi ciddi mövzu barəsində şagirdlərlə söhbət aparmaq olar.</p> <p>“Məni, məni, tapdır məni!” nağıllar kitabından bir nağılın “sərgisi”-təhlili.</p>	<p>Cizgi filmi „Vəhşilər“ https://www.youtube.com/watch?v=xSkxiK3euH8</p> <p>„Məni, məni tapdır məni!“ nağıllar kitabının elektron variantı Gürcüstan müəlliflik hüquqları assosiasiyasının internet sahifəsində yerləşdirilmişdir, „publikasiyalar“ şöbəsində http://www.gca.ge</p> <p>Eləcə də qeyd edilən kitab bütün məktəb kitabxanalarında əlçatandır.</p>	<p>Komiksin şəklinin çəkilməsi ki, bu da tapşırığın yerinə yetirilməsi prosesində başqasının işini mənimsəmək cəhdini təsvir edir. Dəftər, I hissə, səh. 7. <i>Qiymətləndirmə rubrikası</i>, II, Bax. Əlavə I.</p> <p>İnşa: əsas sözlərin (məs.: köçürmək, münaqişə, həlli yolu, bərişiq) istifadə etməklə inşa yazmaq.</p> <p><i>Qiymətləndirmə rubrikası</i> 12, Bax. Əlavə I.</p> <p>Ailənin böyük üzvlərinin növbəti mövzu üzrə sorğusu: məktəbdə oxuduqları dövrdə başqasından köçürmüşləmi və bunun hansı nəticəsi olmuşdur? Bax, Əlavə I. <i>Qiymətləndirmə rubrikası</i> 13</p>	<p>Plakatın/sloqanın hazırlanması, yaşayış yerinə yaxın olan tarixi və ya təbii abidənin (qoruq ərazisi, yasaqlıq) qorunması çağırışı ilə. Bu plakatların sinif otağında/dəhlizdə sərgisini təşkil etmək. Baxın, Əlavə I. <i>Qiymətləndirmə rubrikası</i> 14.</p>
<p>Əsas suallar:</p> <p>Tarixi abidələr ətraf mühit və bölgəmiz haqqında hansı məlumat verir?</p>	<p>Hər hansı bir tarixi və ya təbii abidəyə (məs., qoruq ərazisi, yasaqlıq) həsr edilən gecənin təşkilli;</p> <p>Yaşayış yerinə nisbətən yaxın yerləşən yasaqlığa, qoruq ərazisinə və ya botanika bağına ekskursiya/səyyar dərs, təbiətin qorunmasının əhəmiyyətini dərk etmək məqsədilə.</p>	<p>Qoruq ərazilərinin agentliyi http://apa.gov.ge</p> <p>Gürcüstanı bu günə nə gətirmişdir?</p>	<p>Plakatın/sloqanın hazırlanması, yaşayış yerinə yaxın olan tarixi və ya təbii abidənin (qoruq ərazisi, yasaqlıq) qorunması çağırışı ilə. Bu plakatların sinif otağında/dəhlizdə sərgisini təşkil etmək. Baxın, Əlavə I. <i>Qiymətləndirmə rubrikası</i> 14.</p>	<p>Plakatın/sloqanın hazırlanması, yaşayış yerinə yaxın olan tarixi və ya təbii abidənin (qoruq ərazisi, yasaqlıq) qorunması çağırışı ilə. Bu plakatların sinif otağında/dəhlizdə sərgisini təşkil etmək. Baxın, Əlavə I. <i>Qiymətləndirmə rubrikası</i> 14.</p>

<p>Anlayışlar: təlim/tədris/təhsil, irsiyyət, etiket (davranış normaları), məsuliyyət, qayğı, iştirak, ətraf mühitin qorunması, uşağın hüququ və öhdəliyi.</p>		<p>http://saqartvelodidia.blogspot.com/2015/12/blogpost.html</p>	<p>Kompüter vasitəsilə “Telavi çinari” və ya yaşayış yerinin yaxınlığında mövcud başqa emblemlə ağaclar/bitkilər haqqında informasiyanın əldə edilməsi. (məsələn, Mıxetada Samtaviro monastrında böyürtkən kolu).</p>
<p>Əsas suallar: Dərs fəallıqları (məs., ekskursiya) nəticəsində nəyi öyrənmək olar? Nə üçün idman qızlar və oğlanlar və eləcə də, böyükələr və kiçiklər üçün lazımdır?</p>	<p>Oyun – „Ekskursiyaya nəyi aparardım” vaxtın sağlamlıq keçirilməsi məqsədilə? Tövsiyə: oyun zamanı dövrdə duran şagirdlər ekskursiya üçün lazımı əşyaları sadalamalıdır. Əşyaların adı onların adının birinci hərfi ilə başlayır.</p>		<p>Təfərrüat haqqında təvsiyələr yazısının (məsələn, onların sağlamlıq həyat kəşiflərində) təhlili. <i>Bax, Əlavə 1, Qiymətləndirmə rubrika 15.</i></p>
<p>Anlayışlar: təlim/tədris/təhsil, təcrübə, qayğı, sağlamlıq qaydası.</p>	<p>Təqdimat: “Bel çantasının hazırlanması” (şagirdlər bel çantasının və ekskursiyaya/yürüşə aparmaq üçün lazımı əşyaların şəklini çəkirlər). Şagirdlər qrupda siyahıları hazırlayırlar və təqdimatlar edirlər.</p> <p>Lövhdə “Ven diaqramının” vasitəsilə oğlanların sevimli oyununun hansı olduğu, qızların hansı olduğu və birlikdə nə oynadıqları haqqında təqdimatın edilməsi.</p> <p>Tövsiyə: müəllim diqqət verməlidir ki, bu fəallıq gender stereotiplərinin güclənməsinə dəstək verməməlidir.</p>	<p>Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 39.</p>	<p>Kompüter vasitəsilə qrupda idman fəallıqları haqqında videoçarxların axtarılması.</p> <p>Mövzu üzrə müzakirə: idman fəallıqları nəticəsində (qrup işi, liderlik, oğlanlara və qızlara eyni hüquqların və imkanların verilməsi). Dəftər, I hissə, səh. 22-23.</p> <p>İdman müəllimi ilə birlikdə interaktiv layihənin yerinə yetirilməsi: „İdmanı sevirəm“ (Bax, Əlavə). Tövsiyə: sinfi 4 qrupa bölün. Hər bir qrup jurnalın bir səhifəsini hazırlamalıdır. <i>Bax, Əlavə 2 və Əlavə 1-ə, Qiymətləndirmə rubrikası 16.</i></p>

<p>Əsas suallar:</p> <p>Ekskursiyada təhlükəsizlik qaydalarına əməl etməklə (ocağı söndürməli-yük, yad əşyalara və heyvanlara toxunmuruq) necə hərəkət etmək lazımdır?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Təlim / tədris/təhsil, təcrübə,təhlükəsizlik, fəvqəladə hallar.</p>	<p>Ekskursiyada təhlükəsiz davranış qaydaları haqqında plakatın hazırlanması. Qaydaların sinifdə yapışdırılması: ideyanı bütün sinif yaradır, fərdi şəkildə isə şəkli çəkmək olar.</p> <p>Qısa müəhazirə: darsin təbii mühitdə keçirilməsi, burada təhlükəsizlik məsələləri simulyasiyalar yolu ilə işlənilib-hazırlanır.</p> <p>Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 23 -38</p> <p>Bitməmiş əhvalatın başa çatdırılması.</p> <p>Cığsou metodu (qarşılıqlı təlim - <i>qruplarda iş. Hər bir qrup bir məsələni öyrənməli/tanış olmalı, üzərində işləməlidir. Sonra qrup üzvlərindən biri başqa qrupa keçir və öz tapşırığını izah edir):</i> sinfi 3 qrupa bölün və bunlardan hər biri məsədə, suda və buzda təhlükəsizlik haqqında məsələ üzərində işləyəcəkdir, Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 33-38.</p>	<p>Tövsiyə: yarımçıq qalmış əhvalat kimi diskussiya mövzusunun istifadə edin, Şagirdin kitabı, I hissə, səh. 31</p>	<p>Tematik şəkillərin kollajını növbəti mövzu üzrə tərtib etmək: təbii mühitdə təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilməməsi hansı nəticələrə səbəb ola bilər; Şagirdin dəftəri, I hissə, səh. 14- 21.</p> <p>Təbii mühitdə təhlükəsizlik qaydalarının nəzərə alınmasının hansı nəticələr gətirdiyi barəsində vəziyyətin təhlili, Şagirdin dəftəri, I hissə səh. 22.</p> <p>Layihə: Şən tətilər. Şagirdin dəftəri, I hissə, səh. 24. Şagirdlər sxemdəki stiyhdan birini seçir və hər bir hal üçün mümkün təhlükələri və müvafiq təhlükəsiz davranış qaydaları haqqında müzakirələr aparırlar. <i>Qiyətləndirmə rubrikası 17, Bax, Əlavə 1.</i></p> <p>Layihə: Mən Gürcüstan vətəndaşıyam! Dəftər, I hissə, səh. 25. <i>Qiyətləndirmə rubrikası 17, Bax, Əlavə 1.</i></p>
--	--	---	--

Mövzu: Media və informasiya

Məqsəd	Fəallıq	Əlavə resurs	Qiymətləndirmə
Anlayışlar, Əsas suallar	Sinif fəallıqları üçün ideyalar	Fəallıqların həyata keçirilməsi üçün material + müəllimlər üçün əlavə oxu resursları	Tapşırığın növü
<p>Əsas suallar:</p> <p>Keçmişdə və indi məlumatın yayılması/ötürülməsi necə baş verir?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/informasiyanı əldə edən; müasir texnologiyalar; kommunikasiya; yenilik; informasiya mənbəyi; keçmiş, indiki, gələcək; sosial şəbəkə.</p>	<p>Beyin həmləsi: məlumat nə üçün lazımdır? Informasiyanı necə alırıq?</p> <p>Müəllim tərəfindən lövhədə göyərçinin, şüşənin və keçmişdə mövcud hər hansı bir kommunikasiya vasitəsinin şəklinin çəkilməsi.</p> <p>Fotokollajın sərgisi, şagirdlərin qruplara bölünməsi və tapşırığın verilməsi ki, informasiyanı yayımlamaq üçün onlardan necə istifadə etmək olardı və ya məlumatın ötürülməsi vasitələrinin inkişafı haqqında fotokollajın nümayişi (dərslük, I hissə, səh. 43).</p>	<p>Poçtun tarixi</p> <p>https://www.gpost.ge/</p> <p>site-lang=ka&sitepath=company/history/</p> <p>Poçtalyon göyərçinlər</p> <p>https://palitraneews.ge/video/fostalioni-mtredebi</p> <p>Poçt göyərçinləri evə yolu necə tapa bilərlər?</p> <p>https://zooclub.ambebi.ge/frinvelebi/saintereso/2799-rogor-poulobenfofstis-mtredebi-sakhlisgzas.html</p>	<p>Qiymətləndirmə rubrikası</p> <p>Müzakirə: müasir məişətdə informasiyanın ötürülməsi üçün ən çox hansı vasitələrdən istifadə edirlər və nə üçün?</p> <p>Hekayənin yazılması: kimsəsiz adaya düşdüyün halda, səsini insanlara necə çatdırarsan.</p> <p>Şəkilin vasitəsilə informasiyanın vərəqə köçürülməsi, Dəftər, I hissə, Çalşma 2, səh. 26.</p> <p>Tədqiqatın keçirilməsi, Dəftər, I hissə, səh. 28.</p>

<p>Əsas suallar:</p> <p>Məlumatı necə əldə edirik və necə istifadə edirik?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/məlumatı əldə edən; müasir texnologiyalar; kommunikasiya; yenilik; məlumat mənbəyi; faydalı/faydasız məlumat; reklam/ sosial reklam, sosial şəbəkə.</p>	<p>Qısa müəhazirə: kütləvi informasiya vasitələri.</p> <p>„Xarab olmuş telefon” oyunu yolu ilə hər hansı bir məlumatın ötürülməsi və onun şəklinin dəyişdirilməsi səbəbləri barəsində müzakirə. Sınıf otağında məktəbin gündəlik xəbərlərini ötürən “İnformasiya buraxılışının” hazırlanması. „Veriliş” müəlliflərinin nə dərəcədə etibarlı mənbələrə istinad etdiklərinin müzakirəsi.</p> <p>Dərslük, I hissə, səh. 49.</p>		<p>İnformasiya mənbəyi ilə bağlı sadə krosvordun tərtib edilməsi</p> <p>Sınıf sərəgisi: məlumatın növləri.</p> <p>Hekayənin yazılması: Yalanın ayaqları qısa olur: Dəftər, I hissə, səh. 29.</p> <p>Validəylərin sorğusu: onların seçimi verilmiş hansıdır. Onun vasitəsilə nəyi və necə başa düşürülür?</p> <p>Məktəb üçün aktual hadisələrlə bağlı həftəlik qəzetin yaradılması.</p>
<p>Əsas suallar:</p> <p>Nə üçün yoxlanılmamış məlumat münaqişə səbəbi ola bilər?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/məlumatı əldə edən; müasir texnologiyalar;</p>	<p>Sınıf stendinin yaradılması, şagirdlər bura onlara məlum olan saytləri yazırlar və onların mənfə və müsbət nəticələri haqqında danışırlar.</p> <p>Diskussiya: nə üçün 18 yaşına qədər uşaqların sosial şəbəkəyə cəlb olunması məqsəduyğun deyil?</p>	<p>Videoqarx:</p> <p>http://www.tabula.ge/ge/story/133411-axalivideorgolibulingistsinaaghmdog</p> <p>Burada bulinq domino effekti ilə göstərilir. O, uşaqlarda emosiyaya səbəb olur. Nəticə: saytəni, böhtanı, itihamı dayandırmaq lazımdır.</p>	<p>„Başa çatdırılmamış hekayənin bitirilməsi. Hekayə göstərir ki, saytə münaqişəyə necə səbəb oldu.</p> <p>Qısa televiziyə sūjeti və ya internet qarxı izləməklə şagirdlər bunların nə dərəcədə yoxlanılmış məlumatı təqdim etdiklərini müzakirə edirlər.</p>

<p>kommunikasiya; yeniilik; münaqişə; məsuliyət, qayğı, sosial şəbəkə.</p>	<p>Tövsiyə: qadağaya baxmayaraq, demək olar ki, internetə əli çatan uşaqların hamısı sosial şəbəkələrə cəlb olunmuşlar. Buna görə də onlar gözlənilən təhlükələri dərk etməli və müvafiq təhlükəsiz davranış qaydalarına əməl etməlidirlər. Amma bu belə edilməli deyil ki, bilaxətiyar sosial şəbəkələrə üzvlük təbliğatı baş versin.</p>		<p>Tövsiyə: nisbətən yeni və şagird üçün nisbətən tanış materialı seçin. İnternetin təhlükələri ilə həmyaşıdlarınızı tanış edəcək plakatın hazırlanması.</p>
<p>Əsas suallar: reklamdan hansı məlumatı ala bilərik? Anlayışlar: jurnalist/informasiya əldə edən; müasir texnologiyalar; kommunikasiya; yeniilik; informasiya mənbə; mənim (əmlakım), qənaət, peşə; reklam, sosial şəbəkə.</p>	<p>Buqların vasitəsilə bir neçə maraqlı reklam çarxinin dərşdə təhlili.</p> <p>Tövsiyə: Müəllim yerli aktual məsələlərlə bağlı reklamı axtarmalıdır, məsələn, yerli mineral su reklamı və s. Sınıfda dərş əşyalarının reklamının qruplarda oynanılması. İfadənin təhlili: “reklama ehtiyac yoxdur”.</p>	<p>Gürcüstanda reklam çarxi https://www.youtube.com/watch?v=OkjUh52NnfA</p>	<p>Sevimli ərzaqların reklamının şəklinin çəkilməsi. Dəftər, I Hissə, səh. 33.</p> <p>Qrupda məktəb reklamının fikirləşilməsi və təqdimatı.</p> <p>Məktəbdə mövcud obyektlərin, məs., məktəb miqyasında bufetin reklam edilməsi üzrə fəallığın keçirilməsi.</p> <p>Reklam nə üçün lazımdır? mövzusu üzrə sorgunun keçirilməsi. Sorgu nəticələrinin təqdimatı.</p>

<p>Əsas suallar:</p> <p>Gündəlik rejimimdə televizora və internetə nə qədər vaxt ayırmalıyam?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/informasiyanı əldə edənlər; kommunikasiya; yenilik; informasiya mənbəyi; faydalı/faydasız məlumat; qayğı, sağlam həyat qaydası.</p>	<p>Mövzu üzrə diskussiya: televizor və internet daha çox ziyan verir və ya fayda?</p> <p>Şagirdin ideal gündəlik rejimini təşkil etmək. „Mənim bir günüm” inşasının yazılması və tərtib edilmiş rejimlə onun müqayisəsi.</p> <p>Uşağın maraqları haqqında „mental xəritənin” tərtib edilməsi və onun televiziya və internet imkanlarının əlaqələndirilməsi.</p>	<p>Kompüter arxasında necə əyləşək</p> <p>http://www.myvideo.ge/v/1322076</p>	<p>Çalışma 1, dəftər, I hissə, səh. 37.</p> <p>Mövzu üzrə sorğu: böyükələr və mənim yaşdığım televizor və internet arxasında nə qədər vaxt keçirirlər.</p> <p>Valideyndən, nənə/babadan müsa-hibə götürmək ki, ilk dəfə internetlə və televizorla nə vaxt tanış olmuşlar və onların həyatı bununla necə dəyişmişdi.</p> <p>İnternet və televizorla bağlı hekayənin yazılması.</p> <p>Kompüterdən istifadə etməklə elektron bukletin hazırlanması mövzu üzrə:</p> <p>Kompüter və sağlamlıq. Dəftər. I hissə, səh.37.</p>
--	---	---	---

<p>Əsas suallar:</p> <p>Təhlükələr halında kimə və necə müraciət etməliyik</p> <p>(şəxsi təhlükəsizlik, ictimai problemlər)?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/informasiyanı əldə edən; kommunikasiya; yenilik; informasiya mənbəyi; internet riskləri; təhlükəsizlik, fəvqəladə hallar.</p>	<p>Fövqəladə vəziyyətlərdə çalışan hər hansı bir ictimai struktura baş çəkmək</p> <p>Həyat vəziyyətləri ilə bağlı diskussiya. Fövqəladə vəziyyətlər xidmətinə (112) zəng etməklə nə isə dəyişdi və ya dəyişə bilərdi.</p> <p>Yaşlarına müvafiq olaraq internetdən gözlənilən təhlükələr barəsində şagirdlərlə söhbət aparan qonağın dəvət edilməsi.</p> <p>Diskussiya: övladlarına uzun zaman televizor izləməyi və internetdən istifadə etməyi qadağan edən valideynlər haqlıdırlarmı və ya yox?</p>	<p>112 Qəhrəman uşaqların zəngləri</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=5ONwAnSjNwG</p>	<p>Fövqəladə vəziyyət haqqında hekayənin yazılması, əsas sözlərdən istifadə etməklə: Mülki təhlükəsizlik, təhlükəsizlik xidmətinə zəng etmək, həvəskarlıq.</p> <p>Valideynlərin və həmyaşıdların arasında sorğunun aparılması: onlar televiziya da nəyi bəyənirlər. Cavabların bir-biri ilə müqayisəsi.</p>
---	---	---	---

<p>Əsas suallar: Uşaqların hüquqları haqqında həmyaşıdlarımızla məlumatı hansı yolla paylaşmaq?</p> <p>Anlayışlar: Jurnalist/informasiyanı əldə edən; kommunikasiya; yenilik; informasiya mənbəyi; sosial şəbəkələr.</p>	<p>Hər hansı bir şagird müəllimin rolunu yerinə yetirir və sinif yoldaşlarına onların təməli hüquqları haqqında açıqlama verir (məs., təhsil hüququ)</p> <p>„Xarab telefon” oyunu ilə Uşaq Hüquqları Konvensiyasının bəndlərini bir-biri ilə paylaşmaq. Tövsiyə: Şagirdlərə hüquqlar haqqında açıqlamalar verin/xatırladın, 3-cü sinfin dərsləyi, I hissə, səh.27-38, II hissə, səh. 10-14..</p> <p>Mövzu üzrə tok-şounun təşkil edilməsi – öz hüquqlarımızı və öhdəliklərimizi həmyaşıdlarımıza hansı vasitələrlə izah edirik.</p>	<p>a) Gənc Müəllimlər İttifaqı, “Uşaq Hüquqları Konvensiyası animasiyada” - https://www.youtube.com/watch?v=iZB_oP_kfVs</p> <p>b) İki https://www.youtube.com/watch?v=Yx7SV1xShY</p> <p>c) - Dostlar https://www.youtube.com/watch?v=qKpaiHtUao</p> <p>d) – Ədalət - https://www.youtube.com/watch?v=d6iCZKnGnew</p> <p>e) - Axtarış - https://www.youtube.com/watch?v=CgjN8iErxC0</p> <p>f) – çirkli əllər https://www.youtube.com/watch?v=IbJgsvjupb</p>	<p>Uşaq hüquqlarının konvensiyasının hər hansı bir bəndinin canlandırılması üzrə plakatın hazırlanması (Uşaq hüquqları və öhdəlikləri)</p> <p>İnternet vasitəsilə uşaq hüquqlarının müdafiəsinə səsləyən sloqanları axtarıb tapılması,</p> <p>Uşaq hüquqları konvensiyasının müxtəlif bəndlərini ifadə edən flay-erlərin hazırlanması və məktəbdə yayımlandırılması.</p> <p>Tokşou. Baxın, <i>Qiymətləndirmə rubrikası 19, Əlavə 1.</i></p>
--	---	---	---

<p>Əsas suallar:</p> <p>Sosial reklam nədə yardım edir?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>Jurnalist/informasiyanı əldə edən; kommunikasiya; yenilik; informasiya mənbəyi; faydalı/faydasız məlumat; sosial reklam;</p> <p>irsyyəət, məsuliyyət, qayğı, iştirak, ətraf mühitin mühafizəsi.</p>	<p>Sinifdə iki reklamın səhnələşdirilməsi ki, bunlardan da biri hər hansı bir arzağın alınmasına səsləyir, ikinci isə - ətraf mühitin mühafizəsinə. Təhlil – onların arasında hansı fərq vardır.</p> <p>„Biz hər şey“ (bu da ətraf mühitin təmizlənməsinə yönəlmişdir) musiqi klipinin təhlili.</p> <p>İnşa yazısı:</p> <p>Pis davranıldığında təbiət nəyi hiss edir (məs., ağac, çay)</p> <p>Ətraf mühitin mühafizəsi qaydalarının formalaşdırılması (mənim şəhərim/kəndim üçün).</p>	<p>İlya Çavçavadze, Sosial reklam https://www.youtube.com/watch?v=XZbBBXzLnvo</p> <p>Bir-birimizə qayğı göstərək! https://www.facebook.com/pic.ge/videos/738863896288244</p> <p>Tövsiyə: sosial reklam yaxşı nümunədir.</p> <p>Onu eləcə də „CEED“ nəşriyyatının feysbuk sahifəsində izləmək olar.</p> <p>Sosial reklam</p> <p>- şəhərin təmizliyinə qayğı göstərək https://www.youtube.com/watch?v=yaxbUmEjtRk</p> <p>Ətraf mühitin çirkləndirilməsi https://www.youtube.com/watch?v=wb9iRqsvsP0</p> <p>Ətraf mühitin çirkləndirilməsi https://www.youtube.com/watch?v=tJEmAyajNQ</p>	<p>Hər hansı bir ideyanın (məs.: ətraf mühitin mühafizəsi, mədəni irsiyyətin müdafiəsi) haqqında plakatın hazırlanması;</p> <p>Təbiətin mühafizəsi mövzusu barəsində sərginin təşkili, hansında şəkillər sloqanların müşayiəti ilə təqdim olunurlar.</p> <p>Layihə: Sosial reklam, Dəftər, I hissə, səh. 38-39. <i>Bax, Qiymətləndirmə rubrikası 20, Əlavə 1.</i></p>
---	---	---	--

Mövzu: Mən və mənim ölkəm

Məqsəd	Fəallıq	Əlavə resurs	Qiymətləndirmə
<p>Anlayışlar, Əsas suallar</p>	<p>Sinif fəallıqları üçün ideyalar</p>	<p>Fəallıqların heyata keçirilməsi üçün material + müəllimlər üçün əlavə oxu resursu</p>	<p>Tapşırığın növü Qiymətləndirmə rubrikası</p>
<p>Əsas suallar: Cəmiyyət nədir? Ən kiçik və önəmli cəmiyyət hansıdır? Cəmiyyətdə hansı yeri tuturam? Ailədə, məktəbdə, cəmiyyətdə münasibətlər. Anlayışlar: Məktəb, şagird, yoldaş/həmyaşdlar, qaydalar, ailə, icma, ölkə, vətən, vətəndaş, camaat.</p>	<p>Beyin həmləsi: „Cəmiyyət“ sözü barəsində nə bilirsen? Nə üçün „Mən və cəmiyyət“ fənnini öyrənməliyik?</p> <p>Diskussiya: Müxtəlif xalqları bir-birindən fərqləndirən nədir? Tanışlar arasında misalların gətirilməsi.</p> <p>Ə. Cəmilin „Vətən“ şeirinin təhlili, Dərslik, II hissə, səh.7.</p> <p>Tövsiyə: Şeirin şifahi əzbərlənməsi vacib deyil.</p>		<p>Sifətlərdən istifadə edərək vətənin xarakterizə edilməsi. Çalışma 1, Dəftər, II hissə, səh. 4.</p> <p>Çalışma 2, Dəftər, II Hissə, səh. 4.</p>

<p>Əsas suallar:</p> <p>Nə üçün təbii resurslardan məsuliyyətlə istifadə etməliyik?</p> <p>Anlayışlar: hörmət; qayda/qanun; hüquq/öhdəliklər; əhali; nəsil/ulu babalar; irsiyyət, ölkə.</p>	<p>„Krandan su gəlir“ şeirinin təhlili.</p> <p>Təhlil: Dərsliyin yaradılması yolu.</p> <p>Tövsiyə: a) Şagirdlər üçün yeni peşələre, resursların növlərinə diqqət verin. Dərslik, II hissə, səh.10-12. b) Şagirdləri büdcənin tərtibatı prosesi ilə tanış edin/xatırladın. 3-cü sinfin dərsliyi, I hissə, səh.74-76.</p> <p>Təhlil: Kitabın hazırlanması əvvəllər və hal-hazırda.</p> <p>Cütlüklərdə iş. Hər hansı „sıxışdırılan (məsuliyyətsiz istifadə olunan) resursun“ şikayət məktubunun yazılması.</p> <p>Şagirdlərin təcrübəsindən hər hansı bir resursun məsuliyyətlə istifadəsinin nümunə hallarının təhlili. Tövsiyə: yaxşı qulluq edilmiş dərslik misalını və s. istifadə etmək olar.</p> <p>Mövzu üzrə diskussiya: „Oyun zamanı nə üçün qaydalara əməl edirik?“</p> <p>Qaydaların olmadığı halda, dərsin necə olacağını oynanılması.</p>	<p>https://portxlebi.wordpress.com/2011/01/26/goran-kimin-gunahidir/</p>	<p>İmitasiya olunmuş məhkəmə prosesi, burada resursların məsuliyyətsiz istifadə halı təhlil edilir.</p> <p>Tövsiyə: Məhkəmə prosesi yuxarıda verilən şeirin təhlilinə və ya tam başqa resursa əsasən keçirilə bilər.</p> <p>Büdcə oynayaq: 3-cü sinfin dəftəri, I hissə, səh. 43-45.</p> <p>qrupda ölkə üçün lazımı resursların barəsində krosvordun tərtib edilməsi-doldurulması.</p> <p>Hər hansı bir resursun (taxta-şalban) məsuliyyətlə istifadəsi dövrünü təsvir edən şəklin hazırlanması.</p> <p>Çalışmalar; Dəftər, II hissə, səh. 7-8.</p>
--	---	--	--

<p>Əsas suallar:</p> <p>Qaydaların və qanunların pozulmasının hansı nəticələri ola bilər?</p> <p>Anlayışlar: fikir/nəzər;</p> <p>adət/ənənə;</p> <p>dözümlülük, hörmət;</p> <p>qayda/qanun; hüquq/öhdəliklər;</p> <p>əhali; nəsil/ulu babalar; irsiyyət; simvolika; ölkə; idarəetmə.</p>	<p>„Akakinin beşiyi“ filmindən „Barmaqların dialoqu“ parçasının təhlili (qanuni və qanunsuz anlayışları izah etmək üçün niyə çəçələ barməğın „cavabr“ qəbul edilməzdir (qanuni və qanunsuz anlayışların izahı üçün)).</p> <p>Beyin həmləsi: fərqli dindən, milliyətdən, dərindən olan insanlarla hansı münasibətimiz olmalıdır?</p> <p>Müzakirə: Ölkəmizdə tolerantlıq.</p> <p>Tövsiyə: tolerantlıq sözünün məhiyyətinə şagirdlərə izah edin/xatırladın. 3-cü sinfin dərsləri, I Hisse, səh. 18-26.</p> <p>Vəziyyətlərin təhlili: Sən necə hərəkət edərdin? Dərslük, II hissə, səh. 24-25.</p> <p>Diskussiya: Mənim hüquqlarım və öhdəliklərim. Şagirdlərə hüquq-vəzifələri haqqında (ailədə, evdə) izah edin/xatırladın – 3-cü sinfin dərsləri; I hissə; səh. 27-39. II hissə, səh. 10-14.</p>	<p>Cizgi filmi „Göy tülkü“ https://www.youtube.gc/watch?v=q6L76lyW63Y</p> <p>Bədii film „Akakinin beşiyi“ - https://www.youtube.com/watch?v=6XFnlr8iDk</p>	<p>Ölkədə qaydaların (məs., küçədə hərəkət qaydalarının) olmadığı halda hansı vəziyyətin yaranma biləcəyini çəkmək/yazmaq;</p> <p>Cizgi filmi „Göy tülkünün“ təhlilinin yazılması.</p> <p>Hekayənin yazılması, hansında qaydaların pozulması münaqişənin əsasını təşkil edir.</p>
---	---	--	---

<p>Əsas suallar:</p> <p>Nə üçün Gürcüstan qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş milli bayramları qeyd edirik?</p> <p>Nə üçün ölkəmizin bayrağına və gerbinə hörmət etməliyik?</p> <p>Ayrı-ayrı əşyalar/abidələr (məs., şəkil, qala-istehkamların uçuqları, məbəd) ölkəmizin tarixini necə əks etdirir?</p> <p>Nə üçün ölkə üçün ictimai qurumlar lazımdır (məs., opera, muzey, tibb müəssisəsi, munisipalitet)?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>adət/ənənə; qayda; dözümlülük, hörmət;</p> <p>nəsil/ulu babalar; irsiyyət, simvolika; ölkə.</p>	<p>Beyin həmləsi: ailə ənənələri və bayramlar vətənin ənənələri və bayramları.</p> <p>Qısa müəhazirə: beyin və mədəni irsiyyət. Dərslik, II hissə, səh. 15-19.</p> <p>Qrup işi: məktubun təhlili. Dərslik, II hissə, səh.20.</p> <p>Öz sinfi üçün bayrağın və gerbin hazırlanması (himni də yaratmaq olar).</p> <p>Diskussiya: Nə üçün idmançılar öz ölkələrinin milli simvolikasına hörmətlə yanaşırlar.</p> <p>Beyin həmləsi: Gürcüstanda hansı bayramları qeyd edirlər?</p> <p>Sənədi filmdən („Əfsanə necə yaranır“ və ya „muzeyin girdimin“ hər hansı bir seriyasının (məs., etnoqrafik muzeyin)) parçasının göstərilməsi və təhlili.</p> <p>Ekvtıme Tağaişvilinin xidmətinin təhlili.</p> <p>Tövsiyə: Şagirdlərə kinoteatrlarda „Ekvtıme tanrı adamı“ bədii filminə baxmağı məsləhət görün və ya göstərin (bu mərhələdə internetdə yerləşdirilməmiş).</p> <p>Dərslik, II hissə, səh. 21.</p>	<p>„Əfsanə necə yaranır“ və ya „Muzey girdi“ sənədi filmin hər hansı bir seriyasının (məs., etnoqrafika muzeyinin) nümayiş etdirilməsi.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=rVPygmYXvzk (I hissə)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=C1O9S3Qmxk (II hissə)</p> <p>Ekvtıme Tağaişvili - sənədi film</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=G4eyTm5nExs</p> <p>Tövsiyə: Sovet mövzusunun kəsmək lazımdır, çünki bu yaşda şagirdlər üçün anlaşılmasız olur.</p>	<p>Hər hansı bir bayramla bağlı ənənə barəsində tematik fotokollajın təqdim edilməsi.</p> <p>Böyük nəslin nümayəndələri ilə növbəti mövzu üzrə müəhazirə: müxtəlif bayramlar (məs., milad, yeni il) əvvəllər necə qeyd edilirdi və onu hansı ənənələr müşayiət edirdilər; müasir ənənələrlə müqayisə.</p> <p>Gürcüstan bayrağı, gerbi tarixi və məzmun yükü haqqında məlumatın axtarılması.</p> <p>Ailənin böyük üzvləri (və ya böyük nəslin insanları arasında) sorğu aparılması ki, şəhərimizdə/kəndimizdə hansı tarixi şəxsiyyətlər fəaliyyət göstərirdilər və ya</p> <p>hansı tarixi hadisələr baş vermişdir.</p>
--	---	---	---

<p>Əsas suallar:</p> <p>Ölkəmizi nə üçün sevməli və qorumalıyıq?</p> <p>Ölkəmizin təbiətinin qayğısına nə üçün qalmalıyıq?</p> <p>Anlayışlar: fikir/nəzər; məsuliyyət; qayda/qanun; hüquq/öhdəliklər; irsiyyət; simvolika; ölkə.</p>	<p>Qisa müəhazirə: Təbiəti nə üçün qorumalıyıq? Dərslük, II hissə, səh. 39-41.</p> <p>Diskussiya: vəziyyətlərin təhlili. Dərslük, II hissə, səh. 42.</p> <p>Hekayənin təhlili (qruplarda iş): meşədə bazar günü. Dərslük, II hissə, səh. 43.</p> <p>Təbiəti nə üçün qoruduğum və buna hansı nəticələri gözlədiyimlə bağlı „gözlənti ağacının“ quruluşu?</p> <p>Ətraf mühitin müdafiəsi ilə bağlı müəllim tərəfindən seçilmiş plakatın təhlili.</p> <p>„Rollarla oyun“ – Yaşlılar təşkilatının toplanması. Şagirdlər burada təşkilat üzvlərinin rolunu yerinə yetirirlər və ölkə üçün aktual hadisələri nəzərdən keçirirlər.</p> <p>„Meşəni övladlarına saxla“ şeirinin/mahnının təhlili.</p>	<p>Botso və Qvantsa, Gürcüstan Ətraf Mühitinin Müdafiəsi və Resursların Nazirliyi https://www.youtube.com/watch?v=SGhKsJJ7qGw</p>	<p>Ətraf mühitin çirkləndirilməsi və onun nəticələri haqqında fotoqollajın hazırlanması.</p> <p>Ətraf mühitin müdafiəsi nöqtəyindən maraqlı fəallığı həyata keçirən insanlar qrupu və hər hansı bir şəxsiyyət haqqında məlumatın axtarılması</p> <p>Çalışmalar; Dəftər, II hissə, səh. 24.</p> <p>Şəkillərin sərərgisi: Təbiətin dostu ol.</p>
		<p>Klip „Meşəni övladların üçün saxla“ https://www.youtube.com/watch?v=nG3oxML3gwo</p>	

<p>Əsas suallar:</p> <p>Niyə ölkə üçün sağlam həyat qaydasının məşurlaşdırılması önəmli-dir?</p> <p>Anlayışlar:</p> <p>qayda/qanun; hüquq/ öhdəliklər; əhali; irsyyəət; ölkə</p>	<p>Zərərli vərdişlərin haqqında diskussiya.</p> <p>İnformasiya verilişinin simulyasiyası, hansında sağlam həyat qaydası baxımından ölkədə mövcud vəziyyət təhlil ediləcəkdir.</p> <p>Diskussiya:</p> <p>dördüncü sinif şagirdi ilə alkoqolizm və siqaret çəkmək kimi mövzular barəsində söhbət aparmaq nəyə lazımdır?</p> <p>Dərslik, II hissə, səh. 50-52.</p> <p>Təqdimat: sağlam həyat qaydasını bərqərar etmə üçün lazımdır. Dərslikdə verilən sxem, II hissə, səh. 55.</p> <p>Tövsiyə: Şagirdləri sağlam həyat qaydaları ilə tanış edin, onlara xatırladın, III sinfin dərsliyi, I hissə, səh. 53-72.</p> <p>Gündəlik rejimlə bağlı vəziyyətin səhnələşdirilməsi, Dərslik, II hissə, səh.</p> <p>54.</p> <p>Dərsə idmançının dəvət olunması; onunla sağlam həyat qaydası və idmanın əhəmiyyəti barəsində söhbət;</p> <p>Aksiyanın (məsələn, idman fəallığı, gediş, tədbirin keçirilməsi) təşkili, sağlam həyat qaydasının məşurlaşdırılması məqsədilə.</p>	<p>İnformasiya bukletinin hazırlanması. Onun məqsədi də hər hansı bir epidemiya ilə bağlı oxucunun məlumatlandırılması olacaqdır.</p> <p>Plakatlarnın sərəgisi: ölkədə sağlam həyat qaydasının məşurlaşdırılması məqsədilə.</p> <p>Gürcüstana ad qazandıran hər hansı bir idmançı ilə bağlı təqdimatın hazırlanması.</p> <p>Sağlam qida piramidanın quruluşu. Dəftər, II hissə, səh. 32-33.</p> <p>İnformasiya buraxılışı, hansında sağlam həyat baxımından ölkədə mövcud vəziyyət təhlil ediləcəkdir.</p> <p>Çalışmalar; Dəftər II hissə, səh. 32-35.</p>
---	--	--

ƏLAVƏ 1

Qiymətləndirmə rubrikaları

Qiymətləndirmə rubrikası 1

Qrup layihəsi:	
„Məktəbimizin kitabxanasını zənginləşdirək”	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Tapşırığı hazırlamaq üçün şagirdlər növbəti anlayışları mənaca başa düşməlidirlər: resurs, qənaət	
Meyar	Şərh
Şagirdlərin hamısı makulaturanın toplanılmasında iştirak etdi	
Qrup yaşıl qutu hazırladı (bura makulatura yığılır)	
Şagirdlər kitabxanaya verilən kitabın seçilməsinə cəlb olundular	
Şagird kitabxanaya verəcəyi kitabın cildinin şəklini çəkir	

Qiymətləndirmə rubrikası 2

Yaddaş kartının hazırlanması	
Fərdi fəallıq, amma eyni peşəni seçənləri qruplaşdırmaq və tapşırığı qrupda yerinə yerinə yetirmək də olar.	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Yaddaş kartının hazırlanması, hansında göstəriləcəkdir: gələcək peşəmə sahib olmaq üçün nəyi bilməliyəm/ nəyi bacarmalıyam.	
Meyar	Şərh
Şagird istədiyi peşəni seçdi	
Şagird müzakirə edir ki, bu peşəyə sahib olmaq üçün ona hansı bilik lazımdır.	
Şagird müzakirə edir ki, bu peşəyə hansı şəxsi xassələr gərəkdir	
Şagird müzakirə edir ki, bu peşəyə hansı bacarıqlar lazımdır	

Qiymətləndirmə rubrikası 3

İnşanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
“Pinokio” süjetinin (Baxın, sinif fəallığı) qəhrəmanlarının (İşsizlər adasına köçürülmüş uşaqların) ötən sərgüzəşti haqqında hekayənin yazılması.	
Meyar	Şərh
Şagird inşada söhbət aparır ki, işsiz və zərərli qəhrəmanların hansı xassələri vardır	
Şagird onların xüsusiyyətlərinə və davranışlarına qarşı yanaşmasını ifadə edir.	
Şagird bu cizgi filmini gördükdə sahib olduğu emosiyalar haqqında danışır.	
Şagird qəhrəmanın ötən sərgüzəştinin orijinal variantını fikirləşir	

Qiymətləndirmə rubrikası 4

Plakatın hazırlanması rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Uşaqların hüququnun müdafiəsinə səsləyən plakatın hazırlanması;	
Meyar	Şərh
Plakatda verilir ki, təhsil ala bilməyən insan hansı təhlükələrlə üzləşə bilər	
Plakatı müvafiq sloqan müşayiət edir	
Təhsil hüququnu müdafiə edən vasitə təklif edilir	
Plakatda təsvir edilir ki, təhsilin alınmasının hansı müsbət tərəfləri var.	

Qiymətləndirmə rubrikası 5

Komiksin qiymətləndirmə rubrikası (Təvsiyə: bu halda şəklın keyfiyyəti önəmli deyil)	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Komiks şəklində kitab və kompüter dialoqunun tərtib edilməsi.	
Meyar	Şərh
Şəkillərin və mətnin mövzu ilə müvafiqliyi	
Kitab və kompüterin müsbət və mənfi xüsusiyyətlərinin ayrılması	
Komiksdə problemin həlli yolu təklif edilmişdir	

Qiymətləndirmə rubrikası 6

İnşanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Şagirdin baş çəkdiyi və ya tətillərdə oxuduğu tarixi və ya təbii abidə haqqında mövzunun yazılması	
Meyar	Şərh
İnşada şagirdin baş çəkdiyi abidə haqqında təsvir edilən təəssürat	
Bu abidənin yaradılması əhvalatı nəql edilir (tarixi abidə halında)	
Hekayədə sifətlərdən istifadə edərək abidə təsvir edilir	
İnşada abidənin yerləşməsi haqqında qeyd edilir	

Qiymətləndirmə rubrikası 7

Layihənin qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Hər hansı bir tarixi abidənin şəkillərinin kompüter vasitəsilə axtarılıb tapılması və onların təqdimatı.	
Meyar	Şərh
Başlığın slaydı (Power Point) ayrılmışdır, hansında müəllif və tarixi abidənin adı qeyd edilir	
Fotoşəkillərin müvafiq yazıları var	
Abidənin tarixi haqqında 1 mətni slayd hazırlanmışdır, hansında kim tərəfindən, nə vaxt və harada inşa edildiyi və s. qeyd edilir	
Şagird müzakirə aparır, inandırıcı təqdimat edir.	

Qiymətləndirmə rubrikası 8

Layihə: Məktəbdə mini muzey	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Toplanmış və ya yaradılmış materialla şagirdlər sinifdə mini muzey təşkil edirlər.	
Meyar	Şərh
Şagirdlər eksponat kimi yararlı əşyalar gətirmişlər	
Şagirdlər təqdim edilən eksponatlara yazılar yazırlar. Burada adını, təyinatını, yaşını və s. qeyd edirlər.	

Şagird gid/bələdçi roluna girir və sinif yoldaşlarını muzey eksponatları kimi gətirdiyi əşya ilə tanış edir	
Şagirdlər afişanı hazırlayır və bununla cəmiyyəti bu muzeyin yaranması haqqında tanış edirlər	

Qiymətləndirmə rubrikası 9

Muzeyə və ya ekskursiyaya getmək	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Ekskursiyanın planlaşdırılması, hər hansı bir tarixi abidəyə baş çəkilməsi. Bundan sonra şagirdlərə tapşırılır ki, nəyinsə (abidənin, əşyanın, tarixi şəxsiyyətin, şəklın) barəsində məlumat axtarsınlar. (Yaxşı olardı ki, müəllim 3-cü sinifdə verilən büdcə haqqında dərsi nəzərdən keçirsin və qeyd edilən barəsində şagirdlərə məlumat çatdırsın).	
Meyar	Şərh
Şagirdlər yola düşmə planını təşkil etdilər	
Xərcləri hesabladılar, ekskursiyanın büdcəsini tərtib etdilər	
Şagirdlər ekskursiya zamanı ekskursiya bələdçisindən dinlədikləri məlumatı qeyd etdilər	
Şagirdlər görülən haqqında əlavə məlumat axtarıb tapdılar	
Əldə edilən məlumat və qeydlərin əsasında, eləcə də ekskursiya zamanı çəkilən fotoşəkillərdən istifadə etməklə, divar qəzetinin hazırlanması.	

Qiymətləndirmə rubrikası 10

İnşanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Ekskursiyada görülən abidənin tarixinin yazılması.	
Meyar	Şərh
İnşada şagirdin gördüyü abidə barəsində təəssürat təsvir edilmişdir	
Bu abidənin yaradılması əhvalatı təsvir edilmişdir (tarixi abidə halında)	
İnşada sifətlərdən istifadə etməklə abidə təsvir edilmişdir	
İnşada abidənin yerləşməsi haqqında qeyd edilir	

Qiymətləndirmə rubrikası 11

Komiksin qiymətləndirmə rubrikası (Tövsiyə: bu halda şəklın keyfiyyəti önəmli deyil)	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Tapşırığın yerinə yetirilməsi prosesində başqasının işinin mənimsənilməsi cəhdini təsvir edən komiksin çəkilməsi.	
Meyar	Şərh
Şəkillərin və mətnin köçürülən mövzu ilə uyğunluğu	
Komiksdə problemin həlli yolu təklif edilməmişdir	

Qiymətləndirmə rubrikası 12

İnşanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Əsas sözlərin (məs.: köçürmə, münaqişə, həllətmə, barışıq) istifadəsi ilə mövzunun yazılması.	
Meyar	Şərh
Şagird kontekstə uyğun olaraq əsas sözlərdən istifadə edir	
İnşanın realistik süjeti var	
Şagird köçürməyə, münaqişəyə qarşı öz yanaşmasını ifadə edir	
İnşanın orijinal başlığı var	
İnşada problemin həlli/anlaşılması yolu göstərilmişdir	

Qiymətləndirmə rubrikası 13

Sorğunun qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapşırığın şərti</u>	
Ailənin böyük üzvlərinin mövzu üzrə sorğusu: məktəbdə oxuduqları zaman başqasının işini köçürürdülərmi və bunun hansı nəticəsi olmuşdur?	
Meyar	Şərh
Şagirdlər müəllimin yardımı ilə əvvəlcədən sualları hazırlayırlar	
Şagirdlər alınan cavabları qeyd edirlər	
Şagirdlər alınan cavabları nəzərdən keçirirlər	
Yazılı və ya şifahi nəticəni hazırlayırlar	

Qiymətləndirmə rubrikası 14

Plakatın/sloqanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u> Yaşayış yerinə yaxın yerləşən tarixi və ya təbii abidənin (qoruq ərazisi, yasaqlıq) müdafiəsi çağırışı ilə plakatın/sloqanın yaradılması. Bu plakatların sinif otağında/dəhlizdə sərginin təşkili.	
Meyar	Şərh
Plakatda abidənin real problemi təsvir edilir	
Plakatı müvafiq sloqan müşayiət edir	
Abidənin müdafiə vasitəsi təklif edilmişdir	

Qiymətləndirmə rubrikası 15

İnşanın qiymətləndirmə rubrikası	
<u>Tapsırığın şərti</u> Təkillərin təəssüratlarının yazılması (məsələn, onların sağlam həyat kəsiyində) təhlili	
Meyar	Şərh
Şagird inşaada söhbət edir ki, hansı idman oyunlarını oynamışdır	
Şagird bu oyunların onun sağlamlığına təsirini qiymətləndirir	
Şagird bu oyunlar zamanı ona sahib olan emosiyalar barəsində söhbət edir	
Şagird söhbət edir ki, bu oyunu qızların və oğlanların da oynaması nə dərəcədə mümkündür.	

Qiymətləndirmə rubrikası 16

İntegrativ layihənin qiymətləndirmə rubrikası
<u>Tapsırığın şərti</u> “İdmanı sevirəm”. Bu səhifədə göstərilən materialı kriterilər kimi istifadə edin. Tövsiyə: sinfi 4 qrupa bölün. Hər bir qrup jurnalın bir səhifəsini hazırlamalıdır. <i>Bax, Əlavə 2, Layihə: İdmanı sevirəm</i>

Qiymətləndirmə rubrikası 17

Layihə: Xoş tətillər	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Şagirdlər sxemin siyahısından hər bir hal üçün birini seçir, mümkün təhlükələr və müvafiq təhlükəsiz davranış qaydaları haqqında müzakirələr aparırlar.	
Meyar	Şərh
Başlıq slayd (Power Point) ayrılmış və burada da müəllif və təhlükə qeyd edilmişdir	
Gözlənilən nəticələr haqqında slayd	
Təhlükə barəsində I slayd hazırlanmışdır. Burada gözlənilən təhlükənin qarşısının alınması yolları haqqında qeyd edilmişdir	
Şagird müzakirə edir, inandırıcı təqdimat edir	
Yaradıcılıq yanaşması	

Qiymətləndirmə rubrikası 18

Layihə: Mən Gürcüstan vətəndaşıyam!	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Hüquq və öhdəliklərinin mənimsənilməsi	
Meyar	Şərh
Şəxsi hüquq və öhdəlikləri sadalanmışdır	
Fotolar və şəkillərdən istifadə edilmişdir	
Dövlət simvolikasını təsvir edir, onların məzmununu başa düşür	
Diqqət əsas olana yönəlmişdir	
Qanun pozuntusu nəyə səbəb olur	

Qiymətləndirmə rubrikası 19

Tokşou	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Uşaqların hüquqları və öhdəlikləri haqqında tokşounun hazırlanması	
Meyar	Şərh
Aparıcı uşaqların hüquqları və öhdəlikləri haqqında vəziyyətlərdən istifadə edir (əvvəlcədən özü də fikirləşə bilər)	
Dəvət olunmuş “qonaqlar” məsələ ətrafında müzakirə aparırlar	
Diskussiyaya “təməşaçılar” cəlb olunurlar (Jurnalistin icazəsi ilə)	

Diqqət əsas olana yönəlmişdir	
Tokşounun gedişatında şagirdlər keçdikləri materialın müvafiq sözlərindən istifadə edirlər	
Hər bir fikir sübut edilmişdir	

Qiymətləndirmə rubrikası 20

Layihə: Sosial reklam	
<u>Tapsırığın şərti</u>	
Hər hansı bir aktual problemin ətrafında sosial reklamın hazırlanması	
Meyar	Şərh
Reklamın ideyası maraqlı və aktualdır	
Reklam sloqanı lakonik və müvafiqdir	
Reklam şounun elementlərini əhatə edir (effekt verir)	
Diqqət əsas olana yönəldilmişdir	
Şəfqət və problemin həlli istəyinə səbəb olur	
Şagirdlərin yaradıcılığı yaxşı göstərilmişdir	

İDMANI SEVİRƏM

Qruplarda işləyin!

Şifahi idman jurnalını hazırlayın: İdman aləminə səyahət

Şifahi jurnalın planı:

- 1) İdman növləri;
- 2) Böyük idman qəhrəmanları;
- 3) Məşqçi ilə görüş;
- 4) İdman və vətən sevgisi;
- 5) Mükafat

I səhifə:

“İDMAN YENİLİKLƏRİ”

II SƏHİFƏ: “Böyük idman qəhrəmanları”

Nailiyətli idmançılar, gürcü idmanının ən parlaq ulduzları haqqında məlumat əldə edin. Qruplar təklif edilən mövzulardan birini şifahi jurnal üçün

seçirlər.

1. Nailiyyətli şahmatçı;
2. Qapıçı №1;
3. Ən güclü insan;
4. Raqbi - gürcü idmanıdır;
5. Güləş üçün nə lazımdır....;
6. Əfsanə insan;
7. Ən titullu idmançı;
8. Paraidman ulduzu (məhdud imkanları olan insanların idmanı);
9. Futbolçu №1;
10. Basketbolçu №1.

III səhifə: məşqçi ilə müsahibə

- (idman müəllimi ilə sorğu apara bilərsiniz, internetdə tərəfinizdən seçilən məşqçinin müsahibəsini axtarıb tapa bilərsiniz)
- Neçə yaşınızdan idmanla məşğul olursunuz?
- İdmançı idman nailiyyəti üçün necə hazırlaşmalıdır?
- gündəlik rejim haqqında.
- Sağlam olması üçün insan nə etməlidir?

IV səhifə: İdman və vətən sevgisi

Araşdırma:

- İdman vətənə olan sevginin (vətənpərvərliyin) gücləndirilməsinə imkan yaradırmı və ya yox?
- Hamını yalnız idman nailiyyətləri heyrləndirir?

V səhifə: şəkillərdə idmanın sevimli növü (fərdi)

VI Mükafatlandırma

